

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΓΝΩΜΗ

Γ14/2022

(του αρ. 2, παρ. 2, περ. γ', υποπερ. γγ' του ν. 4013/2011)

Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Στην Αθήνα σήμερα, την 31^η Αυγούστου του έτους δύο χιλιάδες είκοσι δύο (2022), ημέρα Τετάρτη και ώρα 09.30 π.μ. και επί της οδού Κεφαλληνίας 45 και Κομνά Τράκα, όπου και τα γραφεία της, συνήλθε η **ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ** σε συνεδρίαση μετά από σχετική πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα μέλη της Αρχής.

Από τα προσκληθέντα μέλη της Αρχής παρέστησαν κατά την συνεδρίαση τα ακόλουθα:

Πρόεδρος: Γεώργιος Καταπόδης
Μέλη: Δημήτριος Σταθακόπουλος (μέσω τηλεδιάσκεψης)
Μαρία Στυλιανίδου (μέσω τηλεδιάσκεψης)
Ερωφίλη Χριστοβασίλη
Βασιλική Σκαρτσούνη (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Γραμματέας: Αθηνά Σοφινίδου.

Εισηγήτρια: Χριστίνα Καξιρή, Νομικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Κατά τη διάρκεια της Συνεδρίασης παρέστη η εισηγήτρια και Προϊσταμένη του Τμήματος Γνωμοδοτήσεων, Χριστίνα Καξιρή, η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Μελετών και Γνωμοδοτήσεων Μίνα Καλογρίδου, καθώς, και εκπρόσωποι της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, οι οποίοι αποδεσμεύτηκαν πριν την έναρξη της διαδικασίας της ψηφοφορίας των μελών της Αρχής και τη λήψη της απόφασης.

Θέμα: Διατύπωση γνώμης της Αρχής σύμφωνα με το άρθρο 2, παρ. 2, περ. γ' υποπερ. (γγ) του ν. 4013/2011, όπως ισχύει, επί σχεδίου Απόφασης του Υπουργού Ανάπτυξης

και Επενδύσεων με θέμα: **«Ρύθμιση θεμάτων σχετικά με την Επιτροπή της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016»**

I. Με το από 04.08.2022 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του Γενικού Γραμματέα Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων (αρ. πρωτ. εισερχομένου ΕΑΑΔΗΣΥ 4276/04-08-2022) διαβιβάσθηκε στην Αρχή σχέδιο Απόφασης του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων με θέμα: **«Ρύθμιση θεμάτων σχετικά με την Επιτροπή της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016»** και διατυπώθηκε αίτημα περί παροχής σύμφωνης γνώμης της Αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γγ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει.

II. Η υπό εξέταση ρύθμιση

Το υποβληθέν στην Αρχή σχέδιο Υπουργικής Απόφασης έχει ως εξής:

ΘΕΜΑ: «Ρύθμιση θεμάτων σχετικά με την Επιτροπή της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016»

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:
 - 1.1 Της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» με την οποία χορηγείται νομοθετική εξουσιοδότηση για την έκδοση της παρούσας (Α' 147).
 - 1.2 Του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας [ν. 2690/1999 (Α' 45)].
 - 1.3 Του ν. 4013/2011 «Σύσταση ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων και Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων - Αντικατάσταση του έκτου κεφαλαίου του Ν. 3588/2007 (πτωχευτικός κώδικας) - Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις» (Α' 204).
 - 1.4 Του ν. 4354/2015 «Διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων» (Α' 176).
 - 1.5 Του ν. 4622/2019 «Επιτελικό κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (Α' 133).
 - 1.6 Του ν. 4727/2020 «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις» (Α' 184).
 - 1.7 Του ν. 4912/2022 «Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων και άλλες διατάξεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης» (Α' 59).
 - 1.8 Του άρθρου 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα (π.δ. 63/2005, Α' 98), το οποίο διατηρήθηκε σε ισχύ με την παρ. 22 του άρθρου 119 του ν. 4622/2019.

1.9 Του π.δ. 83/2019 «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 121).

1.10 Του π.δ. 5/2022 «Οργανισμός Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων» (Α' 15).

2. Την υπ' αρ. 49341-19/05/2020 (Υ.Ο.Δ.Δ. 385) απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Συγκρότηση και ορισμός μελών γνωμοδοτικής επιτροπής επί της επάρκειας των ληφθέντων επανορθωτικών μέτρων οικονομικών φορέων προς απόδειξη της αξιοπιστίας τους», όπως τροποποιήθηκε με τις με αρ. 15739-14/02/2022 (Υ.Ο.Δ.Δ. 119) και αρ. 35498/05.04.2022 (Υ.Ο.Δ.Δ. 294) όμοιες.

3. Την υπό στοιχεία σύμφωνη γνώμη της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ).

4. Την υπ' αρ. εισήγηση του της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, σύμφωνα με την οποία από τις διατάξεις της παρούσας δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

Άρθρο 1

Αντικείμενο Επιτροπής

Αντικείμενο της Επιτροπής, που συστάθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, είναι η γνωμοδότηση επί της επάρκειας των επανορθωτικών μέτρων που λαμβάνουν οικονομικοί φορείς, που εμπίπτουν σε μια από τις καταστάσεις της παρ. 1 και της παρ. 4, εκτός από την περ. β' αυτής, του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, προκειμένου να αποδείξουν την αξιοπιστία τους, μολονότι συντρέχει ο σχετικός λόγος αποκλεισμού.

Άρθρο 2

Διαδικασία αποστολής σχεδίου απόφασης για γνωμοδότηση

1. Η αναθέτουσα αρχή αποστέλλει στην Επιτροπή του άρθρου 1 το σχέδιο της απόφασής της περί της διαπίστωσης της επάρκειας ή μη των ληφθέντων από τον οικονομικό φορέα επανορθωτικών μέτρων, συνοδευόμενο από πλήρη φάκελο που περιλαμβάνει όλα τα σχετικά με την υπόθεση στοιχεία σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4.

2. Το σχέδιο της απόφασης της αναθέτουσας αρχής, μαζί με όλα τα σχετικά με την υπόθεση στοιχεία αποστέλλονται, ηλεκτρονικά στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου Στο σχετικό ηλεκτρονικό μήνυμα αναγράφεται το θέμα/ένδειξη: «Προς Επιτροπή Επανορθωτικών Μέτρων του άρθρου 73 του ν. 4412/2016» καθώς και τα στοιχεία της αναθέτουσας αρχής. Η διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από την οποία η αναθέτουσα αρχή αποστέλλει το σχέδιο της απόφασής της είναι εκείνη η οποία θα χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την κάθε είδους επικοινωνία μεταξύ αυτής και της Επιτροπής του άρθρου 1. Σε περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή επιθυμεί αλλαγή της διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου οφείλει να ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή πριν την αποστολή οποιoδήποτε εγγράφου που σχετίζεται με την υπόθεσή της.

3. Στην περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή αποστέλλει νέα, πέρα των αρχικά διαβιβαζόμενων, συμπληρωματικά με την υπόθεση στοιχεία, στο σχετικό ηλεκτρονικό μήνυμα αναγράφεται το θέμα/ένδειξη: «Προς Επιτροπή Επανορθωτικών Μέτρων του άρθρου 73 του ν.4412/2016 – Συμπληρωματικά Στοιχεία της υπ' αρ. υπόθεσης», με μνεία του αριθμού πρωτοκόλλου της υπόθεσης που της έχει γνωστοποιηθεί με μέριμνα της γραμματείας της Επιτροπής.

4. Στην περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή αποστέλλει νέο σχέδιο απόφασης έπειτα από επιστροφή του αρχικού σχεδίου της από την Επιτροπή κατά τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 4, στο σχετικό ηλεκτρονικό μήνυμα αναγράφεται το θέμα/ένδειξη: «Προς Επιτροπή Επανορθωτικών Μέτρων του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 – Επιστροφή της υπ' αρ. υπόθεσης», με μνεία του αριθμού πρωτοκόλλου της υπόθεσης που της έχει γνωστοποιηθεί με μέριμνα της γραμματείας της Επιτροπής.

Άρθρο 3

Γνωμοδότηση της Επιτροπής

1. Η Επιτροπή του άρθρου 1 εξετάζει το σχέδιο της απόφασης της αναθέτουσας αρχής περί της διαπίστωσης της επάρκειας ή μη των ληφθέντων από τον οικονομικό φορέα επανορθωτικών μέτρων, μαζί με το φάκελο με όλα τα στοιχεία που της αποστέλλονται επί της υπόθεσης κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4, και εκδίδει τη σύμφωνη γνώμη της εντός προθεσμίας σαράντα (40) ημερών από την ηλεκτρονική απόστολή σε αυτήν του σχεδίου της απόφασης.
2. Με την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας της παρ. 1, η αναθέτουσα αρχή, μπορεί να εκδώσει απόφαση για τη διαπίστωση της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων, χωρίς τη σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής.
3. Η προθεσμία της παρ. 1 αναστέλλεται:
 - α. σε περίπτωση που ζητηθούν από την Επιτροπή συμπληρωματικά στοιχεία ή και διευκρινίσεις επί του υποβληθέντος σχεδίου ή των συνοδευτικών αυτού στοιχείων, και εκκινεί εκ νέου με την παροχή εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής των σχετικών διευκρινίσεων ή και την περιέλευση στην Επιτροπή των στοιχείων που ζητήθηκαν. Τα νέα στοιχεία αποστέλλονται με την αντίστοιχη διαδικασία του άρθρου 2 και
 - β. σε περίπτωση που το σχέδιο απόφασης της αναθέτουσας αρχής επιστραφεί από την Επιτροπή κατά τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 4, και εκκινεί και εκ νέου μετά την αποστολή του νέου σχεδίου στην Επιτροπή με την αντίστοιχη διαδικασία του άρθρου 2.Σε περίπτωση που απαιτηθεί αναστολή της προθεσμίας περισσότερων της μίας φορές, αυτή εκκινεί από το χρονικό σημείο που ανεστάλη και όχι εκ νέου.
4. Στην περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή αποστέλλει νέο σχέδιο απόφασης έπειτα από επιστροφή του αρχικού σχεδίου της από την Επιτροπή κατά τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 4, η γνώμη της Επιτροπής εκδίδεται επί του νέου σχεδίου εξετάζοντας το σύνολο των στοιχείων που της έχει προσκομίσει η αναθέτουσα αρχή από την αρχή της διαδικασίας.

Άρθρο 4

Προϋποθέσεις εξέτασης των επανορθωτικών μέτρων

1. Η Επιτροπή του άρθρου 1 εξετάζει τα επανορθωτικά μέτρα που έλαβε οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας εμπίπτει σε μια από τις καταστάσεις της παρ. 1 και της παρ. 4, εκτός από την περ. β' αυτής, του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, για την οποία συντρέχει ο σχετικός λόγος αποκλεισμού και εκδίδει σύμφωνη γνώμη επί του σχετικού σχεδίου απόφασης που της αποστέλλει μια αναθέτουσα αρχή με τη διαδικασία του άρθρου 2.
2. Η Επιτροπή εξετάζει το αίτημα της αναθέτουσας αρχής για παροχή σύμφωνης γνώμης σε απόφαση της περί της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων, μόνο εφόσον διαβιβάζονται σε αυτήν πλήρη όλα τα θεμελιωτικά της απόφασης αυτής στοιχεία. Για το σκοπό αυτό, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να συνοδεύει το σχέδιο απόφασής της με όλα εκείνα τα αναγκαία έγγραφα και στοιχεία που επικαλείται για την αιτιολόγηση της απόφασής της, η οποία πρέπει να είναι πλήρης και ειδική.
Ειδικότερα, η αναθέτουσα αρχή, πριν τη σύνταξη και την αποστολή του σχεδίου της απόφασής της στην Επιτροπή οφείλει να εξετάζει εάν τα επικαλούμενα από τον οικονομικό φορέα ληφθέντα επανορθωτικά μέτρα είναι σαφή, συγκεκριμένα, αναλυτικά, αποδείξιμα, ειδικά και επαρκή, στοχεύοντας και επιτυγχάνοντας τη θεραπεία του κάθε συγκεκριμένου λόγου αποκλεισμού, και να ενεργεί ως εξής:
 - α. Όταν τα μέτρα αυτοκάθαρσης που επικαλείται ο οικονομικός φορέας αποδεικνύονται με την προσκόμιση σχετικών στοιχείων (π.χ. εκδοθείσες αποφάσεις διοίκησης, αποδεικτικά εξόφλησης προστίμων, αλληλογραφία με αρμόδιες ελεγκτικές αρχές κ.λπ.), η αναθέτουσα αρχή, πριν την αποστολή του σχεδίου απόφασής της στην Επιτροπή, υποχρεούται να ζητήσει την προσκόμιση τους, αν ο οικονομικός φορέας δεν τα έχει ήδη προσκομίσει με δική του πρωτοβουλία. Η αναθέτουσα αρχή θέτει προθεσμία, που δεν υπερβαίνει τις δέκα (10) ημέρες, στον οικονομικό φορέα για την

προσκόμιση των αιτούμενων από εκείνον στοιχείων. Με την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας θεωρείται ότι τα αιτούμενα στοιχεία δεν προσκομίστηκαν. Εξάριση προβλέπεται μόνο στην περίπτωση που ο οικονομικός φορέας υποβάλλει αίτημα προς την αναθέτουσα αρχή για παράταση της ως άνω προθεσμίας, συνοδευόμενο από αποδεικτικά έγγραφα με τα οποία αποδεικνύεται ότι έχει αιτηθεί τη χορήγηση των στοιχείων, οπότε η αναθέτουσα αρχή παρατείνει την προθεσμία υποβολής για όσο χρόνο απαιτηθεί για τη χορήγησή τους από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές.

β. Αν τα στοιχεία που προσκόμισε ο οικονομικός φορέας για να αποδείξει την αξιοπιστία του δεν κριθούν ως πλήρη από την αναθέτουσα αρχή ή κριθεί ότι χρειάζονται πρόσθετες διευκρινίσεις εκ μέρους του αναφορικά με τα επανορθωτικά μέτρα που έλαβε, η αναθέτουσα αρχή, πριν την αποστολή του σχεδίου της απόφασής της στην Επιτροπή, καλεί τον οικονομικό φορέα για τη συμπλήρωση των σχετικών στοιχείων ή και την παροχή σχετικών διευκρινίσεων. Αναφορικά με την προθεσμία προσκόμισης από τον οικονομικό φορέα των συμπληρωματικών στοιχείων ισχύουν τα αναφερόμενα στην περ. α της παρ. 2.

γ. Αν ο οικονομικός φορέας ανταποκριθεί στην πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής για προσκόμιση αποδεικτικών μέσων ή και συμπλήρωση στοιχείων/παροχή διευκρινίσεων, σύμφωνα με τις περιπτώσεις α' και β', τότε τα αποδεικτικά μέσα ή και τα πρόσθετα στοιχεία/διευκρινίσεις μνημονεύονται στο σχέδιο απόφασης και περιλαμβάνονται στο φάκελο που αποστέλλει η αναθέτουσα αρχή προς την Επιτροπή.

Αν ο οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στην πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής για προσκόμιση αποδεικτικών μέσων ή και συμπλήρωση στοιχείων/παροχή διευκρινίσεων, σύμφωνα με τις περιπτώσεις α' και β', τότε η μη ανταπόκριση του οικονομικού φορέα μνημονεύεται στο σχέδιο απόφασης που η αναθέτουσα αρχή αποστέλλει στην Επιτροπή. Στην περίπτωση αυτή ο φάκελος που συνοδεύει το σχέδιο απόφασης απαιτείται να περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που αποδεικνύουν την ανωτέρω στάση του οικονομικού φορέα (έγγραφα, σχετική ηλεκτρονική αλληλογραφία κ.λπ.).

δ. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποστέλλει νέα ή συμπληρωματικά, συνοδευτικά του σχεδίου απόφασής της στοιχεία:

δα) στην περίπτωση αποστολής νέου σχεδίου της έπειτα από επιστροφή του αρχικού της σχεδίου από την Επιτροπή κατά το οριζόμενο στην παρ. 3,

δβ) στην περίπτωση που αυτά ζητηθούν από την ίδια την Επιτροπή στο πλαίσιο της δυνατότητας υποβολής διευκρινιστικών ερωτημάτων προς την αναθέτουσα αρχή. Η αναθέτουσα αρχή οφείλει να προσκομίζει τα νέα ή συμπληρωματικά στοιχεία, αμελλητί στην Επιτροπή, ακολουθώντας την αντίστοιχη διαδικασία του άρθρου 2.

3. Εφόσον δεν πληρούνται, με υπαιτιότητα της αναθέτουσας αρχής, οι προϋποθέσεις περί εξέτασης των επανορθωτικών μέτρων του παρόντος και κυρίως η υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής για πλήρη και ειδική αιτιολόγηση του σχεδίου της απόφασής της καθώς και για πληρότητα του φακέλου της υπόθεσης, η Επιτροπή επιστρέφει το σχέδιο της απόφασης στην αναθέτουσα αρχή η οποία οφείλει να αποστείλει νέο σχέδιο συμμορφούμενη με τα οριζόμενα στην παρ. 2.

4. Με την επιφύλαξη της παρ. 5, δεν εξετάζονται από την Επιτροπή επανορθωτικά μέτρα που επικαλείται ένας οικονομικός φορέας προκειμένου να αποδείξει την αξιοπιστία του εφόσον αυτά έχουν ληφθεί μετά την ημερομηνία λήξης υποβολής των προσφορών στη διαγωνιστική διαδικασία στην οποία συμμετέχει. Στην περίπτωση αυτή η αναθέτουσα αρχή δεν τα λαμβάνει υπόψη και δεν τα μνημονεύει στο σχέδιο της απόφασής της που αποστέλλει στην Επιτροπή.

5. Στην περίπτωση που κατά την υποβολή, από τον οικονομικό φορέα, του ΕΕΕΣ στη διαγωνιστική διαδικασία στην οποία συμμετέχει, δε συνέτρεχε στο πρόσωπο του κάποιος από τους λόγους αποκλεισμού της παρ. 1 και της παρ. 4, εκτός από την περ. β' αυτής, του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, αλλά η συνδρομή του προέκυψε, στο πλαίσιο οψιγενών μεταβολών, κατά τη διάρκεια της σχετικής διαγωνιστικής διαδικασίας, τότε τα μέτρα αυτοκάθαρσης που λαμβάνει αυτός, μετά τη συνδρομή του σχετικού λόγου αποκλεισμού, και επικαλείται προκειμένου να αποδείξει την

αξιοπιστία του, λαμβάνονται υπόψη από την αναθέτουσα αρχή κατά τη σύνταξη του σχεδίου απόφασής της και εξετάζονται ακολούθως από την Επιτροπή.

Άρθρο 5

Προϋποθέσεις επανεξέτασης επανορθωτικών μέτρων

1. Στην περίπτωση που ένας οικονομικός φορέας, δηλώνει στο ΕΕΕΣ, που υποβάλει στη διαγωνιστική διαδικασία ανάθεσης στην οποία συμμετέχει, ότι εμπίπτει σε μία από τις καταστάσεις της παρ. 1 και της παρ. 4, εκτός από την περ. β' αυτής, του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 για τις οποίες συντρέχει ο σχετικός λόγος αποκλεισμού, υποχρεούται, εφόσον επικαλεστεί μέτρα αυτοκάθαρσης για να αποδείξει την αξιοπιστία του, στο σχετικό πεδίο του ΕΕΕΣ, που εμφανίζεται κατόπιν της θετικής απάντησης που έδωσε περί συνδρομής κάποιου από τους ανωτέρω λόγους αποκλεισμού, να δηλώσει:

α. εάν τα μέτρα αυτοκάθαρσης, που έλαβε για τον συγκεκριμένο λόγο αποκλεισμού που έχει δηλώσει στο ΕΕΕΣ, έχουν ήδη κριθεί σε προγενέστερη διαγωνιστική διαδικασία στην οποία συμμετείχε, βάσει απόφασης που εκδόθηκε από την ίδια ή άλλη αναθέτουσα αρχή κατόπιν γνωμοδότησης της Επιτροπής του άρθρου 1,

β. εάν τα μέτρα κρίθηκαν ως επαρκή ή μη επαρκή επισυνάπτοντας την απόφαση της περ. α με βάση την οποία έχουν κριθεί τα συγκεκριμένα μέτρα αυτοκάθαρσης,

γ. στην περίπτωση που τα μέτρα έχουν κριθεί ως μη επαρκή, εάν έχει λάβει πρόσθετα μέτρα αυτοκάθαρσης μετά την ημερομηνία που εκδόθηκε η απόφαση της περ. α και σε περίπτωση που ισχύει το ανωτέρω να προβεί σε ανάλυσή τους αναγράφοντας υποχρεωτικά και την ημερομηνία κατά την οποία αυτά ελήφθησαν.

2. Στην περίπτωση που η Επιτροπή, έχει ήδη γνωμοδοτήσει υπέρ της επάρκειας των ληφθέντων από έναν οικονομικό φορέα επανορθωτικών μέτρων, τότε η σχετική απόφαση της αναθέτουσας αρχής εκδίδεται χωρίς να απαιτείται νέα γνωμοδότηση της Επιτροπής, αποκλειστικά και μόνο εφόσον, βάσει του περιεχομένου του ΕΕΕΣ που υπέβαλε ο οικονομικός φορέας, διαπιστώνεται από την αναθέτουσα αρχή ότι πληρούνται σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

α. τόσο η προηγούμενη διαδικασία σύναψης σύμβασης για την οποία έχουν κριθεί ως επαρκή τα μέτρα όσο και η νέα διαδικασία αφορά στη συμμετοχή του ίδιου οικονομικού φορέα,

β. τόσο στην προηγούμενη διαδικασία σύναψης σύμβασης για την οποία έχουν κριθεί ως επαρκή τα μέτρα όσο και στη νέα διαδικασία, ο ίδιος οικονομικός φορέας, εμπίπτει στην ίδια κατάσταση για την οποία συντρέχει ο ίδιος λόγος αποκλεισμού,

γ. τόσο στην προηγούμενη διαδικασία σύναψης σύμβασης για την οποία έχουν κριθεί ως επαρκή τα μέτρα όσο και στη νέα διαδικασία, ο ίδιος οικονομικός φορέας προσκόμισε τα ίδια στοιχεία προκειμένου να αποδείξει ότι τα μέτρα που έλαβε επαρκούν για να αποδείξουν την αξιοπιστία του,

δ. η προγενέστερη υπόθεση επί της οποίας έχουν κριθεί ως επαρκή τα μέτρα αφορά στα ίδια πραγματικά περιστατικά με την παρούσα. Σε κάθε περίπτωση τα πραγματικά περιστατικά πρέπει να ταυτίζονται πλήρως με την κατάσταση που θεμελιώνει το λόγο αποκλεισμού του οικονομικού φορέα.

3. Στην περίπτωση που από το περιεχόμενο του ΕΕΕΣ, που υπέβαλε ο οικονομικός φορέας, διαπιστωθεί ότι τα ληφθέντα, από τον οικονομικό φορέα μέτρα, είχαν κριθεί, από την Επιτροπή, ως μη επαρκή τότε:

α. με την επιφύλαξη οριστικής διοικητικής απόφασης ή τελεσίδικης δικαστικής απόφασης που εκδόθηκε κατά προηγούμενης απόφασης της αναθέτουσας αρχής που έκρινε ανεπαρκή τα μέτρα αυτοκάθαρσης, η απόφαση της αναθέτουσας αρχής εκδίδεται χωρίς να απαιτείται νέα γνωμοδότηση της Επιτροπής του άρθρου 1, αποκλειστικά και μόνο εφόσον διαπιστωθεί ότι πληρούνται σωρευτικά οι αντίστοιχες προϋποθέσεις α έως δ της παρ. 2

β. αν δεν συντρέχει έστω και μία από τις προϋποθέσεις α έως δ της παρ. 2 τότε ακολουθείται κανονικά η διαδικασία του άρθρου 2 και η Επιτροπή εκδίδει υποχρεωτικά νέα γνώμη επί της

επάρκειας ή μη των ληφθέντων από τον οικονομικό φορέα επανορθωτικών μέτρων βάσει του σχεδίου απόφασης που της αποστέλλει η αναθέτουσα αρχή,
γ. σε νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης και εφόσον ο οικονομικός φορέας έχει λάβει πρόσθετα μέτρα αυτοκάθαρσης μετά την έκδοση της απόφασης που τα έχει κρίνει, τότε ακολουθείται κανονικά η διαδικασία του άρθρου 2 και η Επιτροπή εκδίδει υποχρεωτικά νέα γνώμη επί τη βάσει όλων των μέτρων αυτοκάθαρσης που δηλώνει ο οικονομικός φορέας βάσει του σχεδίου απόφασης που της αποστέλλει η αναθέτουσα αρχή,
δ. εάν δεν προκύπτει από το περιεχόμενο του ΕΕΕΣ η ημερομηνία λήψης των μέτρων αυτοκάθαρσης, σε περίπτωση που ο οικονομικός φορέας δηλώνει σε αυτό ότι έχει λάβει πρόσθετα μέτρα μετά την έκδοση της σχετικής απόφασης που τα έκρινε, τότε η αναθέτουσα αρχή ακολουθεί τη διαδικασία της περ. β της παρ. 2 του άρθρου 4 και σε περίπτωση μη ανταπόκρισης του οικονομικού φορέα τεκμαίρεται ότι ο τελευταίος δεν έχει λάβει πρόσθετα μέτρα αυτοκάθαρσης και η σχετική απόφαση της αναθέτουσας αρχής εκδίδεται χωρίς να απαιτείται νέα γνωμοδότηση της Επιτροπής του άρθρου 1.

4. Στις περιπτώσεις που, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος, η απόφαση της αναθέτουσας αρχής επί της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων λαμβάνεται χωρίς να απαιτείται γνωμοδότηση της Επιτροπής, η αναθέτουσα αρχή, οφείλει στη σχετική απόφασή της, να μνημονεύει την προγενέστερη απόφαση με βάση την οποία κρίθηκαν ως επαρκή ή μη επαρκή τα μέτρα και να αιτιολογεί την πλήρωση των προϋποθέσεων του παρόντος περί μη αποστολής του σχεδίου στην Επιτροπή.

Άρθρο 6

Λειτουργία της Επιτροπής

1. Ο Πρόεδρος συγκαλεί την Επιτροπή και συντονίζει τις εργασίες της.
2. Μέλος της Επιτροπής που αδυνατεί να παραστεί σε συνεδρίαση, υποχρεούται να ειδοποιήσει εγκαίρως τον Πρόεδρο καθώς και το αναπληρωματικό του μέλος.
3. Οι απόψεις της Επιτροπής καταγράφονται σε αναλυτικό πρακτικό γνωμοδότησης και πρέπει να είναι σαφείς και αιτιολογημένες. Τα πρακτικά συντάσσονται από τον γραμματέα και υπογράφονται από τον Πρόεδρο και τα παρόντα μέλη.
4. Οι συνεδριάσεις της Επιτροπής είναι μυστικές. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής μπορεί να καλεί στις συνεδριάσεις εκπρόσωπο της αναθέτουσας αρχής ή και του οικονομικού φορέα, για παροχή πληροφοριών ή διατύπωση απόψεων σε σχέση με τα συζητούμενα θέματα, οι οποίοι και αποχωρούν πριν από την έναρξη της συζήτησης.
5. Η Επιτροπή, προς διευκόλυνση του έργου της, μπορεί, κατά περίπτωση, να ζητεί τη συνδρομή εξειδικευμένων προσώπων ανάλογα με τη φύση της εκάστοτε περίπτωσης.
6. Γραμματειακή Υποστήριξη στην Επιτροπή παρέχει υπάλληλος που υπηρετεί στην ΕΑΔΗΣΥ ο οποίος ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του.
Ο Γραμματέας της Επιτροπής, με εντολή του Προέδρου:
 - α) φροντίζει για την έγκαιρη πρόσκληση και ενημέρωση των μελών της για τα προς επεξεργασία θέματα (ημερήσια διάταξη). Η πρόσκληση μπορεί να γίνει και με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή άλλο πρόσφορο μέσο, εφόσον το γεγονός τούτο αποδεικνύεται,
 - β) αποστέλλει εγκαίρως στα μέλη αντίγραφα των σχετικών κειμένων,
 - γ) παρίσταται στις συνεδριάσεις και τηρεί πρακτικά,
 - δ) τηρεί πλήρες αρχείο των πρακτικών, των φακέλων υποθέσεων και άλλων εγγράφων της Επιτροπής,
 - ε) ενημερώνει την ενδιαφερόμενη αναθέτουσα αρχή για τον αριθμό και την ημερομηνία πρωτοκόλλησης του φακέλου της υπόθεσής της αποστέλλοντας σχετικό ενημερωτικό μήνυμα στην ηλεκτρονική διεύθυνση που της έχει γνωστοποιηθεί,
 - στ) αποστέλλει αμελλητί το πρακτικό γνωμοδότησης στην ενδιαφερόμενη αναθέτουσα αρχή και

ζ) επιστρέφει στην αναθέτουσα αρχή το σχέδιο απόφασής της στην περίπτωση της παρ. 3 του άρθρου 4.

Κατά τα λοιπά, η Επιτροπή ως συλλογικό όργανο της διοίκησης λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999) και ειδικότερα σύμφωνα με τα οριζόμενα στο δεύτερο κεφάλαιο αυτού, άρθρα 13-15.

Άρθρο 7

Τόπος και Χρόνος των Συνεδριάσεων

Οι συνεδριάσεις της Επιτροπής του άρθρου 1 θα πραγματοποιούνται στο κτίριο..... σε χώρο που θα οριστεί ειδικά προς τούτο. Η Επιτροπή είναι δυνατό να συνεδριάζει και με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων (τηλεδιάσκεψη) κατά τα οριζόμενα στην με αρ. 429/2020 (Β' 850) κοινή υπουργική απόφαση.

Η Επιτροπή στο πλαίσιο των εργασιών της θα συνεδριάζει εντός του κανονικού ωραρίου εργασίας των δημόσιων υπηρεσιών, χωρίς την καταβολή πρόσθετης αμοιβής ή αποζημίωσης για το έργο της.

Άρθρο 8

Μεταβατική διάταξη

Με την έναρξη ισχύος της παρούσας, η Επιτροπή που συγκροτήθηκε με τη με αρ. 49341 - 19/05/2020 (Υ.Ο.Δ.Δ. 385) απόφαση καταργείται. Όσες υποθέσεις επί των ήδη απεσταλμένων σχεδίων αποφάσεων των αναθετουσών αρχών εκκρεμούν ενώπιον της, περιέχονται στην Επιτροπή που θα συγκροτηθεί δυνάμει της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016. Στις περιπτώσεις αυτές η προθεσμία των σαράντα (40) ημερών για την έκδοση γνωμοδότησης εκκινεί εκ νέου με σχετική ενημέρωση έκαστης αναθέτουσας αρχής.

Για τη γνωμοδότηση επί των υποθέσεων αυτών καθώς και εκείνων που αφορούν σε διαγωνιστικές διαδικασίες που εκκίνησαν πριν την έναρξη ισχύος της παρούσας και για τις οποίες δεν έχουν αποσταλεί τα σχέδια των αναθετουσών αρχών λαμβάνονται υπόψη τα οριζόμενα στη με αρ. 49341 - 19/05/2020 (Υ.Ο.Δ.Δ. 385) απόφαση.

Άρθρο 9

Έναρξη Ισχύος

Η ισχύς των διατάξεων της παρούσας αρχίζει την 1^η Οκτωβρίου του 2022.

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

**Ο Υπουργός
Ανάπτυξης και Επενδύσεων**

Γεωργιάδης Σπυρίδων - Άδωνις

III. Αρμοδιότητα Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γγ' του ν. 4013/2011: «2. Η Αρχή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες: [...] γ) Γνωμοδοτεί για τη νομιμότητα κάθε διάταξης

σχεδίου νόμου ή κανονιστικής πράξης που αφορά στις δημόσιες συμβάσεις και συμμετέχει στις οικείες νομοπαρασκευαστικές επιτροπές. Τα αρμόδια όργανα οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τη γνώμη της Αρχής. Ειδικότερα: [...] γγ) Οι λοιπές κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση νόμου, εξαιρουμένων των προκηρύξεων, καθώς και οι κανονισμοί άλλων δημοσίων οργάνων και αναθέτουσών αρχών, όπως ιδίως οι κανονισμοί που εκδίδονται δυνάμει του άρθρου 5 παρ. 3 του ν.2286/1995, συμπεριλαμβανομένων των κανονισμών εσωτερικής λειτουργίας των κατά περίπτωση αρμόδιων ελεγκτικών διοικητικών οργάνων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, κατά το μέρος που οι εν λόγω πράξεις και κανονισμοί ρυθμίζουν θέματα δημοσίων συμβάσεων, εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής.

Η γνωμοδοτική αρμοδιότητα της παρούσας περίπτωσης ασκείται μέσα σε προθεσμία τριάντα(30) ημερών από την περιέλευση των ανωτέρω σχεδίων διατάξεων στην Αρχή, με μέριμνα του οικείου οργάνου. Μετά την άπρακτη παρέλευση της ως άνω προθεσμίας οι σχετικές πράξεις μπορούν να εκδοθούν και χωρίς τη γνώμη της Αρχής." Στο βαθμό που το ως άνω σχέδιο Κοινής Υπουργικής Απόφασης περιλαμβάνει ρυθμίσεις που αφορούν δημόσιες συμβάσεις, εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Αρχής για παροχή σύμφωνης γνώμης κατ' άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ 'υποπερ. γγ' του ν. 4013/2011.

IV. Συναφείς διατάξεις

1. Το σύνολο των διατάξεων του **ν. 4412/2016** και, ειδικότερα :

Άρθρο 73 Λόγοι αποκλεισμού - Εξουσιοδοτική διάταξη (άρθρο 57 παρ. 1 έως 6 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1. Οι αναθέτουσες αρχές αποκλείουν έναν οικονομικό φορέα από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης σύμβασης όταν αποδεικνύουν, με την επαλήθευση που προβλέπεται στα άρθρα 79 έως 81 ή είναι γνωστό στην αναθέτουσα αρχή με άλλον τρόπο, ότι υπάρχει εις βάρος του αμετάκλητη, καταδικαστική απόφαση για ένα από τα ακόλουθα εγκλήματα:

α) συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2 της απόφασης πλαίσιο 2008/841/ ΔΕΥ του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 2008, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (ΕΕ L 300 της 11.11.2008 σ. 42), και τα εγκλήματα του άρθρου 187 του Ποινικού Κώδικα (εγκληματική οργάνωση),

β) ενεργητική δωροδοκία, όπως ορίζεται στο άρθρο 3 της σύμβασης περί της καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ένωσης (ΕΕ C 195 της 25.6.1997, σ. 1) και στην παρ. 1 του άρθρου 2 της απόφασης πλαίσιο 2003/568/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 22ας Ιουλίου 2003, για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα (ΕΕ L 192 της 31.7.2003, σ. 54), καθώς και, όπως ορίζεται στο εθνικό δίκαιο του οικονομικού φορέα, και τα εγκλήματα των άρθρων 159Α (δωροδοκία πολιτικών προσώπων), 236 (δωροδοκία υπαλλήλου), 237 παρ. 2-4 (δωροδοκία δικαστικών λειτουργών), 237Α παρ. 2 (εμπορία επιρροής μεσάζοντες), 396 παρ. 2 (δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα) του Ποινικού Κώδικα,

γ) απάτη εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, κατά την έννοια των άρθρων 3 και 4 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουλίου 2017 σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης (L 198/28.07.2017) και τα εγκλήματα των άρθρων 159Α (δωροδοκία πολιτικών προσώπων), 216 (πλαστογραφία), 236 (δωροδοκία υπαλλήλου), 237 παρ. 2-4 (δωροδοκία δικαστικών λειτουργιών), 242 (ψευδής βεβαίωση, νόθευση κ.λπ.), 374 (διακεκριμένη κλοπή), 375 (υπεξαίρεση), 386 (απάτη), 386Α (απάτη με υπολογιστή), 386Β (απάτη σχετική με τις επιχορηγήσεις), 390 (απιστία) του Ποινικού Κώδικα και των άρθρων 155 επ. του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα (ν. 2960/2001, Α' 265), όταν αυτά στρέφονται κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή συνδέονται με την προσβολή αυτών των συμφερόντων, καθώς και τα εγκλήματα των άρθρων 23 (διασυνοριακή απάτη σχετικά με τον ΦΠΑ) και 24 (επικουρικές διατάξεις για την ποινική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης) του ν. 4689/2020 (Α' 103),

δ) τρομοκρατικά εγκλήματα ή εγκλήματα συνδεδεμένα με τρομοκρατικές δραστηριότητες, όπως ορίζονται, αντιστοίχως στα άρθρα 3-4 και 5-12 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/541 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2017 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την αντικατάσταση της απόφασης πλαισίου 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου και για την τροποποίηση της απόφασης 2005/671/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 88/31.03.2017) ή ηθική αυτουργία ή συνέργεια ή απόπειρα διάπραξης εγκλήματος, όπως ορίζονται στο άρθρο 14 αυτής, και τα εγκλήματα των άρθρων 187Α και 187Β του Ποινικού Κώδικα, καθώς και τα εγκλήματα των άρθρων 32-35 του ν. 4689/2020 (Α' 103),

ε) νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ης Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 141/05.06.2015) και τα εγκλήματα των άρθρων 2 και 39 του ν. 4557/2018 (Α' 139),

στ) παιδική εργασία και άλλες μορφές εμπορίας ανθρώπων, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 της Οδηγίας 2011/36/ ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 101 της 15.4.2011, σ. 1) και τα εγκλήματα του άρθρου 323Α του Ποινικού κώδικα (εμπορία ανθρώπων).

Η υποχρέωση αποκλεισμού οικονομικού φορέα εφαρμόζεται επίσης όταν το πρόσωπο εις βάρος του οποίου εκδόθηκε αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση είναι μέλος του διοικητικού, διευθυντικού ή εποπτικού οργάνου του εν λόγω οικονομικού φορέα ή έχει εξουσία εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε αυτό. Η υποχρέωση του προηγούμενου εδαφίου αφορά:

α) στις περιπτώσεις εταιρειών περιορισμένης ευθύνης (Ε.Π.Ε.), ιδιωτικών κεφαλαιουχικών εταιρειών (Ι.Κ.Ε.) και προσωπικών εταιρειών (Ο.Ε. και Ε.Ε.), τους διαχειριστές, ή

β) στις περιπτώσεις ανωνύμων εταιρειών (Α.Ε.), τον διευθύνοντα σύμβουλο, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και τα πρόσωπα στα οποία με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου έχει ανατεθεί το σύνολο της διαχείρισης και εκπροσώπησης της εταιρείας, ή

γ) στις περιπτώσεις των συνεταιρισμών, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, ή

δ) στις υπόλοιπες περιπτώσεις νομικών προσώπων, τον κατά περίπτωση νόμιμο εκπρόσωπο.

2. Αποκλείεται από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης σύμβασης οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας, εάν η αναθέτουσα αρχή:

α) γνωρίζει ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και αυτό έχει διαπιστωθεί από δικαστική ή διοικητική απόφαση με τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ, σύμφωνα με διατάξεις της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ή την εθνική νομοθεσία ή

β) μπορεί να αποδείξει με τα κατάλληλα μέσα ότι ο οικονομικός φορέας έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης.

2Α. Αν ο οικονομικός φορέας της παρ. 2 είναι Έλληνας πολίτης ή έχει την εγκατάστασή του στην Ελλάδα, οι υποχρεώσεις του που αφορούν στις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης καλύπτουν τόσο την κύρια όσο και την επικουρική ασφάλιση.

Οι υποχρεώσεις των περ. α' και β' της παρ. 2 θεωρείται ότι δεν έχουν αθετηθεί εφόσον δεν έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες ή εφόσον αυτές έχουν υπαχθεί σε δεσμευτικό διακανονισμό που τηρείται. Στην περίπτωση αυτή, ο οικονομικός φορέας δεν υποχρεούται να απαντήσει καταφατικά στο σχετικό ερώτημα του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ) του άρθρου 79, ή άλλου αντίστοιχου εντύπου ή δήλωσης, με το οποίο ερωτάται εάν ο οικονομικός φορέας έχει ανεκπλήρωτες υποχρεώσεις όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης ή, κατά περίπτωση, εάν έχει αθετήσει τις παραπάνω υποχρεώσεις του.

Οι περ. α' και β' της παρ. 2 παύουν να εφαρμόζονται όταν ο οικονομικός φορέας εκπληρώσει τις ανωτέρω υποχρεώσεις του είτε καταβάλλοντας τους φόρους ή τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης που οφείλει, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των δεδουλευμένων τόκων ή των προστίμων είτε υπαγόμενος σε δεσμευτικό διακανονισμό για την καταβολή τους στο μέτρο που τηρεί τους όρους του δεσμευτικού διακανονισμού.

3. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προβλέπει στα έγγραφα της σύμβασης παρέκκλιση από τον υποχρεωτικό αποκλεισμό που προβλέπεται:

α) στις παρ. 1 και 2 κατ' εξαίρεση, για επιτακτικούς λόγους δημόσιου συμφέροντος, όπως δημόσιας υγείας ή προστασίας του περιβάλλοντος ή

β) στην παρ. 2, όταν ο αποκλεισμός θα ήταν σαφώς δυσανάλογος, ιδίως όταν μόνο μικρά ποσά των φόρων ή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης δεν έχουν καταβληθεί ή όταν ο οικονομικός φορέας ενημερώθηκε σχετικά με το ακριβές ποσό που οφείλεται λόγω αθέτησης των υποχρεώσεών του όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή

εισφορών κοινωνικής ασφάλισης σε χρόνο κατά τον οποίο δεν είχε τη δυνατότητα να λάβει μέτρα, σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2, πριν από την εκπνοή της προθεσμίας αίτησης συμμετοχής ή σε ανοικτές διαδικασίες της προθεσμίας υποβολής προσφοράς.

4. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης οποιονδήποτε οικονομικό φορέα σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις:

α) εάν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει με κατάλληλα μέσα αθέτηση των ισχυουσών υποχρεώσεων που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 18, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων,

β) εάν ο οικονομικός φορέας τελεί υπό πτώχευση ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία ειδικής εκκαθάρισης ή τελεί υπό αναγκαστική διαχείριση από εκκαθαριστή ή από το δικαστήριο ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία πτωχευτικού συμβιβασμού ή έχει αναστείλει τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία εξυγίανσης και δεν τηρεί τους όρους αυτής ή εάν βρίσκεται σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση που προκύπτει από παρόμοια διαδικασία, προβλεπόμενη σε εθνικές διατάξεις νόμου,

γ) εάν, με την επιφύλαξη της παρ. 3β του άρθρου 44 του ν. 3959/2011 (Α' 93), περί ποινικών κυρώσεων και άλλων διοικητικών συνεπειών, η αναθέτουσα αρχή διαθέτει επαρκώς εύλογες ενδείξεις που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο οικονομικός φορέας συνήψε συμφωνίες με άλλους οικονομικούς φορείς με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού,

δ) εάν μία κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων κατά την έννοια του άρθρου 24, περί σύγκρουσης συμφερόντων, δεν μπορεί να θεραπευθεί αποτελεσματικά με άλλα, λιγότερο παρεμβατικά, μέσα,

ε) εάν μία κατάσταση στρέβλωσης του ανταγωνισμού από την πρότερη συμμετοχή των οικονομικών φορέων κατά την προετοιμασία της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 48, περί προηγούμενης εμπλοκής υποψηφίων ή προσφερόντων, δεν μπορεί να θεραπευθεί με άλλα, λιγότερο παρεμβατικά, μέσα,

στ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει επιδείξει σοβαρή ή επαναλαμβανόμενη πλημμέλεια κατά την εκτέλεση ουσιώδους απαίτησης στο πλαίσιο προηγούμενης δημόσιας σύμβασης, προηγούμενης σύμβασης με αναθέτοντα φορέα ή προηγούμενης σύμβασης παραχώρησης που είχε ως αποτέλεσμα την πρόωρη καταγγελία της προηγούμενης σύμβασης, αποζημιώσεις ή άλλες παρόμοιες κυρώσεις,

ζ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών δηλώσεων, κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης,

η) εάν ο οικονομικός φορέας επιχειρεί να επηρεάσει με αθέμιτο τρόπο τη διαδικασία λήψης αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής, να αποκτήσει εμπιστευτικές πληροφορίες που ενδέχεται να του αποφέρουν αθέμιτο πλεονέκτημα στη διαδικασία σύναψης σύμβασης ή να παράσχει με απατηλό τρόπο παραπλανητικές πληροφορίες που

ενδέχεται να επηρεάσουν ουσιωδώς τις αποφάσεις που αφορούν στον αποκλεισμό, την επιλογή ή την ανάθεση,

θ) εάν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει, με κατάλληλα μέσα, ότι ο οικονομικός φορέας έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, το οποίο θέτει εν αμφιβόλω την ακεραιότητά του.

5. Κατά παρέκκλιση όσων ορίζονται στην περ. β' της παρ. 4, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να μην αποκλείει έναν οικονομικό φορέα, ο οποίος βρίσκεται σε μια εκ των καταστάσεων που αναφέρονται στην περ. β' της παρ. 4, υπό την προϋπόθεση ότι η αναθέτουσα αρχή έχει αποδείξει ότι ο εν λόγω φορέας είναι σε θέση να εκτελέσει τη σύμβαση, λαμβάνοντας υπόψη τις ισχύουσες διατάξεις και τα μέτρα για τη συνέχιση της επιχειρηματικής του λειτουργίας, στην περίπτωση των καταστάσεων της περ. β' της παρ. 4.

6. Σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ανάθεσης, οι αναθέτουσες αρχές αποκλείουν έναν οικονομικό φορέα, όταν αποδεικνύεται ότι αυτός βρίσκεται λόγω πράξεων ή παραλείψεων αυτού είτε πριν είτε κατά τη διαδικασία, σε μία από τις περιπτώσεις των παρ. 1 και 2.

Σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν οικονομικό φορέα, όταν αποδεικνύεται ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας βρίσκεται λόγω πράξεων ή παραλείψεων αυτού είτε πριν είτε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ανάθεσης, σε μία από τις περιπτώσεις της παρ. 4.

7. Οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας εμπίπτει σε μια από τις καταστάσεις που αναφέρονται στην παρ. 1 και στην παρ. 4, εκτός από την περ. β' αυτής, μπορεί να προσκομίζει στοιχεία, προκειμένου να αποδείξει ότι τα μέτρα που έλαβε επαρκούν για να αποδείξουν την αξιοπιστία του, παρότι συντρέχει ο σχετικός λόγος αποκλεισμού. Εάν τα στοιχεία κριθούν επαρκή, ο εν λόγω οικονομικός φορέας δεν αποκλείεται από τη διαδικασία σύναψης σύμβασης.

Για τον σκοπό αυτόν, ο οικονομικός φορέας αποδεικνύει ότι έχει καταβάλει ή έχει δεσμευθεί να καταβάλει αποζημίωση για ζημίες που προκλήθηκαν από το ποινικό αδίκημα ή το παράπτωμα, ότι έχει διευκρινίσει τα γεγονότα και τις περιστάσεις με ολοκληρωμένο τρόπο, μέσω ενεργού συνεργασίας με τις ερευνητικές αρχές, και έχει λάβει συγκεκριμένα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, καθώς και μέτρα σε επίπεδο προσωπικού κατάλληλα για την αποφυγή περαιτέρω ποινικών αδικημάτων ή παραπτωμάτων.

Τα μέτρα που λαμβάνονται από τους οικονομικούς φορείς αξιολογούνται σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τις ιδιαίτερες περιστάσεις του ποινικού αδικήματος ή του παραπτώματος. Αν τα μέτρα κριθούν ανεπαρκή, γνωστοποιείται στον οικονομικό φορέα το σκεπτικό της απόφασης αυτής.

Οικονομικός φορέας που έχει αποκλειστεί, με τελεσίδικη απόφαση, από τη συμμετοχή σε διαδικασίες σύναψης σύμβασης ή ανάθεσης παραχώρησης δεν μπορεί να κάνει χρήση της δυνατότητας που παρέχεται βάσει της παρούσας κατά την περίοδο του αποκλεισμού που ορίζεται στην εν λόγω απόφαση στο κράτος μέλος στο οποίο ισχύει η απόφαση.

8. Η απόφαση της αναθέτουσας αρχής για τη διαπίστωση της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων κατά την παρ. 7, εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη της

επιτροπής της παρ. 9, η οποία εκδίδεται εντός προθεσμίας σαράντα (40) ημερών από την περιέλευση του σχεδίου απόφασης της αναθέτουσας αρχής στην εν λόγω επιτροπή, συνοδευόμενου από όλα τα σχετικά στοιχεία. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία του πρώτου εδαφίου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να εκδώσει απόφαση για τη διαπίστωση της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων κατά την παρ. 7 και χωρίς τη σύμφωνη γνώμη της επιτροπής της παρ. 9.

9. Για τις ανάγκες των παρ. 7 και 8, με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, συγκροτείται επιτροπή, τριετούς θητείας, που απαρτίζεται από:

α) έναν (1) εκπρόσωπο της ΕΑΑΔΗΣΥ, που εκτελεί χρέη Προέδρου,

β) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων,

γ) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών,

δ) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Υγείας και

ε) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, με τους αναπληρωτές τους. Η θητεία των μελών της επιτροπής του προηγούμενου εδαφίου είναι τριετής. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων ρυθμίζεται η διαδικασία αποστολής προς την επιτροπή του πρώτου εδαφίου του σχεδίου απόφασης της αναθέτουσας αρχής για γνωμοδότηση, οι προϋποθέσεις εξέτασης και επανεξέτασης επανορθωτικών μέτρων που ελήφθησαν και για τα οποία έχει ήδη εκδώσει γνώμη η επιτροπή, ειδικότερα ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας της επιτροπής, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή των οριζόμενων στην παρ. 8.

10. Εάν η περίοδος αποκλεισμού δεν έχει καθοριστεί με αμετάκλητη απόφαση, ορίζεται ότι στις περιπτώσεις της παρ. 1 η περίοδος αυτή ανέρχεται σε πέντε (5) έτη από την ημερομηνία της καταδίκης με αμετάκλητη απόφαση και στις περιπτώσεις της παρ. 4 στα τρία (3) έτη από την ημερομηνία έκδοσης πράξης που βεβαιώνει το σχετικό γεγονός.

11. Το παρόν άρθρο δεν εφαρμόζεται σε δημόσιες συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία ίση ή κατώτερη των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ χωρίς ΦΠΑ.

Άρθρο 74 Αποκλεισμός οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις - Εξουσιοδοτικές διατάξεις (άρθρο 57 παρ. 7 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1. Σε περίπτωση συνδρομής λόγων αποκλεισμού των παρ. 1 και 4 του άρθρου 73, περί λόγων αποκλεισμού, που θέτουν σε αμφιβολία την αξιοπιστία και την ακεραιότητα οικονομικού φορέα, και εφόσον ο οικονομικός φορέας δεν λάβει τα μέτρα για να αποδείξει την αξιοπιστία του, όπως αυτά ορίζονται στην παρ. 7 του άρθρου 73, μπορεί να επιβληθεί εις βάρος του αποκλεισμός από τη συμμετοχή σε μελλοντικές διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων του παρόντος, καθώς και συμβάσεων παραχώρησης για εύλογο χρονικό διάστημα, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο παρόν άρθρο. Πριν από την έκδοση της απόφασης περί οριζόντιου αποκλεισμού παρέχεται στον οικονομικό φορέα η δυνατότητα ακρόασης. Οι όροι και η περίοδος του ως άνω αποκλεισμού καθορίζονται σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, λαμβάνοντας υπόψη, ιδίως, τη σοβαρότητα του αδικήματος ή παραπτώματος, τον χρόνο που έχει παρέλθει από τη διάπραξή του, τη διάρκειά του, πιθανή υποτροπή, την πρόθεση ή τον βαθμό αμέλειας του εκάστοτε οικονομικού φορέα και τα μέτρα που αυτός λαμβάνει προς αποφυγή διάπραξης παρόμοιων αδικημάτων ή παραπτωμάτων στο μέλλον.

Στην Εθνική Βάση Δεδομένων Δημόσιων Συμβάσεων, η οποία τηρείται και επικαιροποιείται από την ΕΑΑΔΗΣΥ, τηρείται μητρώο των αποκλεισθέντων οικονομικών φορέων, στο οποίο καταχωρίζονται όλες οι τελεσίδικες δικαστικές και διοικητικές αποφάσεις που επιβάλλουν την κύρωση του οριζόντιου αποκλεισμού, καθώς και τα στοιχεία και η περίοδος αποκλεισμού των οικονομικών φορέων, με την επιφύλαξη του ν. 4624/2019 (Α' 137).

Οι αναθέτουσες αρχές και αναθέτοντες φορείς ανατρέχουν στο μητρώο αποκλεισθέντων φορέων, κατά την αξιολόγηση των προσφορών ή των αιτήσεων συμμετοχής, και μπορούν να αποκλείουν τους οικονομικούς φορείς που περιλαμβάνονται στο μητρώο από τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων που διενεργούν.

2. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Δικαιοσύνης και Υποδομών και Μεταφορών θεσπίζεται σύστημα οριζόντιου αποκλεισμού από συμβάσεις του παρόντος και ρυθμίζονται και εξειδικεύονται ιδίως:

- α) τα αρμόδια όργανα επιβολής του οριζόντιου αποκλεισμού,
- β) τα υποκείμενα σε οριζόντιο αποκλεισμό φυσικά και νομικά πρόσωπα,
- γ) οι συγκεκριμένοι λόγοι που μπορεί να οδηγήσουν σε οριζόντιο αποκλεισμό,
- δ) οι προϋποθέσεις και οι όροι επιβολής του αποκλεισμού,
- ε) η ελάχιστη και η μέγιστη περίοδος αποκλεισμού,
- στ) οι διαδικαστικές εγγυήσεις και η έννομη προστασία των υποκειμένων σε οριζόντιο αποκλεισμό οικονομικών φορέων,
- ζ) τα ειδικότερα ζητήματα τήρησης και διαγραφής από τον κατάλογο αποκλεισθέντων,
- η) η διαδικασία επίκλησης επανορθωτικών μέτρων, μετά από την επιβολή του οριζόντιου αποκλεισμού, το αρμόδιο όργανο αξιολόγησης των μέτρων, καθώς και οι ειδικότερες προϋποθέσεις για τη μείωση της διάρκειας του αποκλεισμού ή και για την πλήρη άρση αυτού,
- θ) οι υπόχρεοι φορείς για την αποστολή των στοιχείων στην ΕΑΑΔΗΣΥ με σκοπό την ενημέρωση και επικαιροποίηση των στοιχείων του μητρώου,
- ι) οι όροι πρόσβασης των αναθετουσών αρχών και των αναθετόντων φορέων στο μητρώο, και
- ια) κάθε άλλο θέμα ή λεπτομέρεια σχετικό με τη διαδικασία για την επιβολή, τη διάρκεια και την άρση του αποκλεισμού.

3. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Δικαιοσύνης και Υποδομών και Μεταφορών μπορεί να συστήνονται μητρώα πληροφοριακού χαρακτήρα, τα οποία τηρούνται με την επιφύλαξη του ν. 4624/2019, στην Εθνική Βάση Δεδομένων Δημόσιων Συμβάσεων της ΕΑΑΔΗΣΥ και να καθορίζονται ιδίως:

- α) οι πληροφορίες που καταχωρίζονται στο μητρώο, όπως πλημμέλειες κατά την εκτέλεση προηγούμενης σύμβασης, πειθαρχικές ποινές, πρόστιμα και κυρώσεις για διάπραξη σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος, πρόστιμα και κυρώσεις για παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού, του δικαίου περιβάλλοντος, της εργατικής νομοθεσίας, του φορολογικού και κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου,

β) οι υποχρεώσεις των αρμόδιων υπηρεσιών και φορέων, αναθέτουσών αρχών και αναθετόντων φορέων ως προς την αποστολή στοιχείων για την ενημέρωση των μητρώων, κατά τον λόγο της αρμοδιότητάς τους, και

γ) κάθε άλλο θέμα ή λεπτομέρεια σχετικά με τη διαδικασία σύστασης και λειτουργίας των μητρώων.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Δικαιοσύνης και Υποδομών και Μεταφορών, ορίζεται η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του μητρώου αποκλεισθέντων και των μητρώων πληροφοριακού χαρακτήρα, καθώς και η έναρξη των υποχρεώσεων ενημέρωσής τους από τις αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς.

Μέχρι την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του καταλόγου αποκλεισθέντων, οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς ζητούν από τον προσωρινό ανάδοχο, μαζί με τα δικαιολογητικά κατακύρωσης, υπεύθυνη δήλωση περί μη επιβολής σε βάρος του της κύρωσης του οριζόντιου αποκλεισμού, σύμφωνα τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

Το Άρθρο 79 Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (άρθρο 59 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, πλην της απευθείας ανάθεσης των άρθρων 118 και 328, οι αναθέτουσες αρχές δέχονται το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α' 75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις των άρθρων 73, περί λόγων αποκλεισμού, και 74, περί αποκλεισμού οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις, για τις οποίες οι οικονομικοί φορείς αποκλείονται ή μπορούν να αποκλεισθούν,

β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής, τα οποία έχουν καθορισθεί σύμφωνα με τα άρθρα 75, περί κριτηρίων επιλογής, 76, περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου και 77, περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, και

γ) τηρεί τους αντικειμενικούς κανόνες και τα κριτήρια που έχουν καθορισθεί σύμφωνα με το άρθρο 84, περί περιορισμού του αριθμού των πληρούντων τα κριτήρια επιλογής υποψηφίων που καλούνται να συμμετάσχουν στη διαδικασία ανάθεσης σύμβασης.

Όταν ο οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, σύμφωνα με το άρθρο 78, το ΕΕΕΣ περιέχει επίσης τις ίδιες πληροφορίες για τους φορείς αυτούς.

Το ΕΕΕΣ αποτελείται από επίσημη δήλωση του οικονομικού φορέα ότι ο σχετικός λόγος αποκλεισμού δεν ισχύει και/ή ότι πληρούνται το σχετικό κριτήριο επιλογής και παρέχει τις κατάλληλες πληροφορίες, όπως απαιτείται από την αναθέτουσα αρχή. Το ΕΕΕΣ προσδιορίζει τη δημόσια αρχή ή το τρίτο μέρος που είναι υπεύθυνο για την έκδοση των σχετικών δικαιολογητικών και περιλαμβάνει επίσημη δήλωση ότι ο οικονομικός φορέας θα είναι σε θέση, εφόσον του ζητηθεί και χωρίς καθυστέρηση, να προσκομίσει τα εν λόγω δικαιολογητικά.

Κατά την απάντηση οικονομικού φορέα στο ερώτημα του ΕΕΕΣ ή άλλου αντίστοιχου εντύπου ή δήλωσης για σύναψη συμφωνιών με άλλους οικονομικούς φορείς με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού, η συνδρομή περιστάσεων, όπως η τριετής παραγραφή της παρ. 10 του άρθρου 73, περί λόγων αποκλεισμού, ή η εφαρμογή της παρ. 3β του άρθρου 44 του ν. 3959/2011 (Α' 93), αναλύεται στο σχετικό πεδίο που προβάλλει κατόπιν θετικής απάντησης, ενώ ισχύουν τα όσα αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο για την προσκόμιση δικαιολογητικών.

Στο πλαίσιο διαδικασιών σύναψης δημόσιας σύμβασης, που είτε εκκινούν μετά από την έναρξη ισχύος του παρόντος είτε έχουν εκκινήσει νωρίτερα αλλά δεν έχει ακόμη συμπληρωθεί και υποβληθεί το ΕΕΕΣ, οι προηγούμενες αρνητικές απαντήσεις στο ανωτέρω ερώτημα του ΕΕΕΣ ή άλλου αντίστοιχου εντύπου ή δήλωσης, από οικονομικούς φορείς οι οποίοι εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρ. 3β του άρθρου 44 του ν. 3959/2011, δεν στοιχειοθετούν τον λόγο αποκλεισμού των περ. ζ' ή/και θ' της παρ. 4 του άρθρου 73 του παρόντος και δεν απαιτείται να δηλωθούν κατά τη συμπλήρωση του ΕΕΕΣ και κάθε αντίστοιχου εντύπου.

Όταν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να λάβει τα σχετικά δικαιολογητικά απευθείας με πρόσβαση σε βάση δεδομένων, σύμφωνα με την παρ. 4, το ΕΕΕΣ περιέχει επίσης τις πληροφορίες που απαιτούνται για τον συγκεκριμένο σκοπό, όπως την ηλεκτρονική διεύθυνση της βάσης δεδομένων, δεδομένα αναγνώρισης και, κατά περίπτωση, την απαραίτητη δήλωση συναίνεσης.

Οι οικονομικοί φορείς μπορούν να χρησιμοποιήσουν εκ νέου ΕΕΕΣ, το οποίο έχει ήδη χρησιμοποιηθεί σε προηγούμενη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης, εφόσον επιβεβαιώνουν ότι οι πληροφορίες του εγγράφου εξακολουθούν να είναι αληθείς.

2. [Καταργήθηκε]

3. Το ΕΕΕΣ καταρτίζεται βάσει του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος 2 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής της 5ης Ιανουαρίου 2016 για την καθιέρωση του τυποποιημένου εντύπου για το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Προμήθειας (L 3), και παρέχεται αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή.

4. [Καταργήθηκε]

5. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από προσφέροντες και υποψήφιους, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας.

Πριν από την ανάθεση της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή, εξαιρουμένων των συμβάσεων που βασίζονται σε συμφωνίες πλαίσιο, όταν οι συμβάσεις αυτές συνάπτονται δυνάμει της παρ. 4 του άρθρου 39 ή της περ. α' της παρ. 5 του άρθρου 39, απαιτεί από τον προσφέροντα, στον οποίο έχει αποφασίσει να αναθέσει τη σύμβαση να υποβάλει ενημερωμένα τα σχετικά δικαιολογητικά, σύμφωνα με το παρόν άρθρο, και, κατά περίπτωση, το άρθρο 80, περί αποδεικτικών μέσων. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλέσει τους οικονομικούς φορείς να συμπληρώσουν ή να διευκρινίσουν τα πιστοποιητικά που έχουν παραληφθεί, σύμφωνα με τα άρθρα 80, περί αποδεικτικών μέσων και 82, περί προτύπων διασφάλισης ποιότητας και περιβαλλοντικής διαχείρισης.

6. Κατά παρέκκλιση της παρ. 3, οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να υποβάλλουν δικαιολογητικά ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία, στο μέτρο που η

αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να λαμβάνει τα πιστοποιητικά ή τις συναφείς πληροφορίες απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της Ένωσης, η οποία διατίθεται δωρεάν, όπως εθνικό μητρώο συμβάσεων, εικονικό φάκελο επιχείρησης, ηλεκτρονικό σύστημα αποθήκευσης εγγράφων ή σύστημα προεπιλογής.

Κατά παρέκκλιση της παρ. 3, οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να υποβάλουν δικαιολογητικά, όταν η αναθέτουσα αρχή που έχει αναθέσει τη σύμβαση ή συνάψει τη συμφωνία πλαίσιο, διαθέτει ήδη τα δικαιολογητικά αυτά.

Για τον σκοπό του πρώτου εδαφίου, η Γενική Διεύθυνση Ψηφιακής Διακυβέρνησης της Γενικής Γραμματείας Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και οι αρμόδιοι φορείς τήρησης των βάσεων δεδομένων διασφαλίζουν ότι οι βάσεις δεδομένων, οι οποίες περιέχουν σχετικές πληροφορίες για τους οικονομικούς φορείς και μπορούν να χρησιμοποιούνται από τις αναθέτουσες αρχές, μπορούν επίσης να χρησιμοποιούνται υπό τις ίδιους όρους από τις αναθέτουσες αρχές άλλων κρατών μελών.

7. Η Γενική Διεύθυνση Ψηφιακής Διακυβέρνησης της Γενικής Γραμματείας Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, διαθέτει και ενημερώνει στο e-Certis πλήρη κατάλογο των βάσεων δεδομένων, οι οποίες περιλαμβάνουν σχετικές πληροφορίες για τους οικονομικούς φορείς και μπορούν να χρησιμοποιούνται από τις αναθέτουσες αρχές άλλων κρατών μελών.

Κατόπιν αίτησης, η ανωτέρω Γενική Διεύθυνση κοινοποιεί στα λοιπά κράτη μέλη και στην ΕΑΑΔΗΣΥ κάθε πληροφορία που αφορά στις βάσεις δεδομένων του παρόντος άρθρου.

8. Δεν συνιστά ανακριβή δήλωση, ούτε επιφέρει αποκλεισμό αρνητική δήλωση οικονομικού φορέα στο σχετικό ερώτημα του ΕΕΕΣ, εφόσον συντρέχουν οι περιστάσεις της παρ. 2Α του άρθρου 73, περί λόγων αποκλεισμού.

9. Ο οικονομικός φορέας δύναται να διευκρινίζει τις δηλώσεις και πληροφορίες που παρέχει στο ΕΕΕΣ με συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση, την οποία υποβάλλει μαζί με το ΕΕΕΣ. Η συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση υπογράφεται σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 79Α, περί υπογραφής Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης.

Το Άρθρο 79Α Υπογραφή Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης

1. Κατά την υποβολή του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ) του άρθρου 79, είναι δυνατή, με μόνη την υπογραφή του κατά περίπτωση εκπροσώπου του οικονομικού φορέα, η προκαταρκτική απόδειξη των λόγων αποκλεισμού που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 73 για το σύνολο των φυσικών προσώπων που είναι μέλη του διοικητικού, διευθυντικού ή εποπτικού οργάνου του ή έχουν εξουσία εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε αυτόν.

2. Ως εκπρόσωπος του οικονομικού φορέα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, νοείται ο νόμιμος εκπρόσωπος αυτού, όπως προκύπτει από το ισχύον καταστατικό ή το πρακτικό εκπροσώπησης του κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς ή αίτησης συμμετοχής ή το αρμοδίως εξουσιοδοτημένο φυσικό πρόσωπο να εκπροσωπεί τον οικονομικό φορέα για διαδικασίες σύναψης συμβάσεων ή για συγκεκριμένη διαδικασία σύναψης σύμβασης.

3. [Καταργήθηκε]

4. Το ΕΕΕΣ φέρει υπογραφή με ημερομηνία εντός του χρονικού διαστήματος κατά το οποίο μπορούν να υποβάλλονται προσφορές ή αιτήσεις συμμετοχής. Αν στο διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της ημερομηνίας υπογραφής του ΕΕΕΣ και της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής έχουν επέλθει μεταβολές στα δηλωθέντα στοιχεία, εκ μέρους του, στο ΕΕΕΣ, ο οικονομικός φορέας αποσύρει την προσφορά του, χωρίς να απαιτείται απόφαση της αναθέτουσας αρχής. Στη συνέχεια μπορεί να την υποβάλει εκ νέου με επίκαιρο ΕΕΕΣ.

2. Η υπ' αριθμόν 49341/19.5.2020 (ΦΕΚ 385 Τεύχος Υ.Ο.Δ.Δ./25.5.2020) Απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης περί συγκρότησης και ορισμού μελών γνωμοδοτικής επιτροπής επί της επάρκειας των ληφθέντων επανορθωτικών μέτρων οικονομικών φορέων προς απόδειξη της αξιοπιστίας τους

3. Η αριθμ. 102 αιτιολογική σκέψη της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ:

[...]

Θα πρέπει, ωστόσο, να επιτρέπεται στους οικονομικούς φορείς να υιοθετούν μέτρα συμμόρφωσης με στόχο την άρση των συνεπειών τυχόν ποινικών αδικημάτων ή παραπτωμάτων και την αποτελεσματική πρόληψη των παρανομιών. Τα εν λόγω μέτρα μπορεί να συνίστανται ιδίως σε μέτρα που αφορούν το προσωπικό και την οργάνωση, όπως είναι η διακοπή όλων των δεσμών με πρόσωπα ή οργανισμούς που εμπλέκονται στην παράνομη συμπεριφορά, κατάλληλα μέτρα αναδιοργάνωσης προσωπικού, η εφαρμογή συστημάτων υποβολής εκθέσεων και ελέγχου, η δημιουργία δομής εσωτερικού ελέγχου για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης και η έγκριση εσωτερικών κανόνων ευθύνης και αποζημίωσης. Όταν τα εν λόγω μέτρα προσφέρουν επαρκείς εγγυήσεις, ο εν λόγω οικονομικός φορέας δεν θα πρέπει πλέον να αποκλείεται για αυτούς τους λόγους και μόνον. Οι οικονομικοί φορείς θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να ζητούν να εξετάζονται τα μέτρα συμμόρφωσης που λαμβάνονται με σκοπό την πιθανή συμμετοχή τους στη διαδικασία προμήθειας. Θα πρέπει, εντούτοις, να εναπόκειται στα κράτη μέλη να καθορίζουν τους ακριβείς διαδικαστικούς και ουσιαστικούς όρους που θα ισχύσουν σε τέτοιες περιπτώσεις. Θα πρέπει ειδικότερα να έχουν την ελευθερία να αποφασίζουν αν επιθυμούν να επιτρέπουν στις επιμέρους αναθέτουσες αρχές να προβαίνουν οι ίδιες στις σχετικές αξιολογήσεις ή να αναθέτουν το καθήκον αυτό σε άλλες αρχές, σε κεντρικό ή μη επίπεδο.

V. Επί της νομιμότητας, της σκοπιμότητας και του περιεχομένου της προτεινόμενης υπουργικής απόφασης.

A. Το υπό εξέταση σχέδιο Υπουργικής Απόφασης περιλαμβάνει ρυθμίσεις αναφορικά με την οργάνωση και λειτουργία της Επιτροπής αξιολόγησης των επανορθωτικών μέτρων της παρ. 7 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 9, του ως άνω άρθρου. Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην ως άνω παρ. 9, με απόφαση

του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων ρυθμίζεται η διαδικασία αποστολής, προς την εν λόγω Επιτροπή, του σχεδίου απόφασης της αναθέτουσας αρχής για γνωμοδότηση, οι προϋποθέσεις εξέτασης και επανεξέτασης επανορθωτικών μέτρων που ελήφθησαν και για τα οποία έχει ήδη εκδώσει γνώμη η επιτροπή, ειδικότερα ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας της επιτροπής, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή των οριζόμενων στην παρ. 8.

Η Υ.Α. απαρτίζεται από εννέα (9) άρθρα, ως ακολούθως:

Άρθρο 1 Αντικείμενο Επιτροπής

Άρθρο 2 Διαδικασία αποστολής σχεδίου απόφασης για γνωμοδότηση

Άρθρο 3 Γνωμοδότηση της Επιτροπής

Άρθρο 4 Προϋποθέσεις εξέτασης των επανορθωτικών μέτρων

Άρθρο 5 Προϋποθέσεις επανεξέτασης επανορθωτικών μέτρων

Άρθρο 6 Λειτουργία της Επιτροπής

Άρθρο 7 Τόπος και Χρόνος των Συνεδριάσεων

Άρθρο 8 Μεταβατική διάταξη

Άρθρο 9 Έναρξη Ισχύος

B. Ως προς τις προτεινόμενες ρυθμίσεις, εντοπίζονται οι ακόλουθες επισημάνσεις:

Ως προς το αντικείμενο της Επιτροπής (άρθρο 1)

Αντικείμενο της Επιτροπής, που συστάθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, είναι η γνωμοδότηση σχετικά με την επάρκεια των επανορθωτικών μέτρων που επικαλούνται οι οικονομικοί φορείς, που εμπíπτουν σε μια από τις καταστάσεις της παρ. 1 και της παρ. 4, εκτός από την περ. β' αυτής, του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, προκειμένου να αποδείξουν την αξιοπιστία τους, μολοντί συντρέχει ο σχετικός λόγος αποκλεισμού.

Οι σχετικοί δυνητικοί λόγοι αποκλεισμού της περ. β της παρ. 4 του άρθρου 73, η οποία εξαιρείται της γνωμοδοτικής αρμοδιότητας της Επιτροπής, συνδέονται με καταστάσεις οικονομικής αφερεγγυότητας¹.

Σημειώνεται σχετικά ότι κατά τη διάρκεια ισχύος της προηγούμενης εκδοχής της σχετικής παραγράφου 73.4.β, εκδόθηκε, μετά από σχετικό αίτημα, η με αρ. 1/2020 Συμβουλή της Αρχής (ως αναρτάται στην ιστοσελίδα της) σχετικά με το ζήτημα εάν η υπαγωγή οικονομικού φορέα σε διαδικασία εξυγίανσης συνιστά μέτρο επανορθωτικού χαρακτήρα.

Σύμφωνα με τα αναλυτικώς αναφερόμενα στην ως άνω Συμβουλή, για τις καταστάσεις οικονομικής αφερεγγυότητας που προβλέπονται στην παρ. 4 (β) του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, ο εθνικός νομοθέτης δεν κατέστησε υποχρεωτική για τις

¹[...] β) εάν ο οικονομικός φορέας τελεί υπό πτώχευση ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία ειδικής εκκαθάρισης ή τελεί υπό αναγκαστική διαχείριση από εκκαθαριστή ή από το δικαστήριο ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία πτωχευτικού συμβιβασμού ή έχει αναστείλει τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία εξυγίανσης και δεν τηρεί τους όρους αυτής ή εάν βρίσκεται σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση που προκύπτει από παρόμοια διαδικασία, προβλεπόμενη σε εθνικές διατάξεις νόμου

αναθέτουσες αρχές την εφαρμογή του μέτρου του αποκλεισμού, ούτε απαιτήσε, ως είχε δυνατότητα, να μην αποκλείεται οικονομικός φορέας που, αν και βρίσκεται σε τέτοια κατάσταση, δύναται να εκτελέσει τη σύμβαση, καταλείποντας και στα δύο σημεία ευρύ πεδίο διακριτικής ευχέρειας στις αναθέτουσες αρχές (πρβλ. παρ. 5 του άρθρου 73²).

Το ζήτημα πάντως ειδικά ως προς τη συμφωνία εξυγίανσης λύθηκε εκ των υστέρων νομοθετικά (πρβλ. άρθρο 22 ν.4782/2021 και Γνώμη Α45/2020 ΕΑΑΔΗΣΥ), καθόσον προβλέφθηκε ρητά στον νόμο ότι η συμφωνία εξυγίανσης που τηρείται δεν συνιστά λόγο αποκλεισμού.

Κατά συνέπεια, με βάση τα αναφερόμενα στο ως άνω ιστορικό, πιθανολογείται ότι η πρόθεση είναι τελικώς να μην υπόκειται στην γνωμοδοτική αρμοδιότητα της Επιτροπής, ως ειδική περίπτωση άρσης του λόγου αποκλεισμού εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής που διαφοροποιείται από τα λοιπά μέτρα αυτοκάθαρσης, η συνδρομή των προϋποθέσεων της παρ. 5 του άρθρου 73.

Σε κάθε περίπτωση, υπενθυμίζεται πλέον, ότι, με βάση το ισχύον εθνικό πλαίσιο, η δυνατότητα επίκλησης μέτρων αυτοκάθαρσης παρέχεται ρητά για τους υποχρεωτικούς λόγους αποκλεισμού που συνιστούν ποινικά αδικήματα (73.1), όπως και για όλους τους δυνητικούς λόγους αποκλεισμού (73.4), εφόσον η αναθέτουσα αρχή τους συμπεριλάβει στα έγγραφα της σύμβασης, με εξαίρεση την περίπτωση αποκλεισμού του οικονομικού φορέα από τη διαδικασία ανάθεσης με τελεσίδικη δικαστική απόφαση (οριζόντιος αποκλεισμός). Παρ' όλα αυτά σημειώνεται ότι στο Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο ο οικονομικός φορέας υποχρεούται να υποβάλει μαζί με την προσφορά του, δεν περιλαμβάνονται πεδία δήλωσης πληροφοριών σχετικά με πιθανά μέτρα «αυτοκάθαρσης» για όλους τους δυνητικούς λόγους αποκλεισμού (πρβλ. τους λόγους αποκλεισμού των περ. (δ) [σύγκρουση συμφερόντων], (ε) [κατάσταση στρέβλωσης του ανταγωνισμού από την πρότερη συμμετοχή των οικονομικών φορέων κατά την προετοιμασία της διαδικασίας σύναψης σύμβασης], (ζ) και (η) [απατηλές δηλώσεις, απόκρυψη πληροφοριών, απόπειρα αθέμιτου επηρεασμού της διαδικασίας, ανικανότητα υποβολής δικαιολογητικών, απόκτηση εμπιστευτικών πληροφοριών], πιθανότατα λόγω του ότι σχετίζονται με συμπεριφορά που λαμβάνει χώρα κατά τη διάρκεια ή με αφορμή τη συγκεκριμένη διαγωνιστική διαδικασία.

Όσον αφορά την εκ μέρους της Επιτροπής διαδικασία συλλογής και επεξεργασίας των επανορθωτικών μέτρων (άρθρο 2 και 3):

A. Η Επιτροπή, με την ιδιότητα της υπεύθυνης επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται στους φακέλους των επανορθωτικών

² [...]5. Κατά παρέκκλιση όσων ορίζονται στην περ. β' της παρ. 4, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να μην αποκλείει έναν οικονομικό φορέα, ο οποίος βρίσκεται σε μια εκ των καταστάσεων που αναφέρονται στην περ. β' της παρ. 4, υπό την προϋπόθεση ότι η αναθέτουσα αρχή έχει αποδείξει ότι ο εν λόγω φορέας είναι σε θέση να εκτελέσει τη σύμβαση, λαμβάνοντας υπόψη τις ισχύουσες διατάξεις και τα μέτρα για τη συνέχιση της επιχειρηματικής του λειτουργίας, στην περίπτωση των καταστάσεων της περ. β' της παρ. 4.

μέτρων, οφείλει να τηρεί τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων / General Data Protection Regulation – GDPR) και του ν.4624/2019- σύμφωνα και με τον σκοπό της επεξεργασίας στο πλαίσιο της έκδοσης της σύμφωνης γνώμης της- καθώς και να αποδεικνύει τη συμμόρφωση αυτή.

Ειδικότερα, ο ΓΚΠΔ επιβάλλει μια σειρά υποχρεώσεων στους υπεύθυνους επεξεργασίας, οι οποίες απορρέουν από τις βασικές αρχές και ιδίως την ενισχυμένη αρχή της διαφάνειας στον τρόπο συλλογής, επεξεργασίας και τήρησης δεδομένων και την αρχή της λογοδοσίας, σύμφωνα με την οποία ο υπεύθυνος επεξεργασίας φέρει την ευθύνη και είναι σε θέση να αποδείξει τη συμμόρφωσή του με όλες τις αρχές που διέπουν την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα πρέπει να εφαρμόζει τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζονται οι αρχές ιδιωτικού απορρήτου και προστασίας δεδομένων και μάλιστα με το υψηλότερο επίπεδο προστασίας της ιδιωτικής ζωής³.

Κατά συνέπεια, προτείνεται η συνεργασία του επισπεύδοντος Υπουργείου με την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (αρμόδια εποπτική αρχή) και η παροχή γνώμης της για κάθε ρύθμιση που τυχόν πρόκειται να περιληφθεί στην υπό εξέταση κανονιστική πράξη, η οποία αφορά σε επεξεργασία δεδομένων.

B. Η διαδικασία αξιολόγησης των επανορθωτικών μέτρων, παρότι με βάση το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο διενεργείται κεντρικά από την Επιτροπή, εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της αξιολόγησης των προσφορών, στο πλαίσιο της διενέργειας των διαγωνιστικών διαδικασιών. Η διαδικασία έκδοσης της ως άνω σύμφωνης γνώμης εντάσσεται στη σειρά ενεργειών που καταλήγουν στην απόφαση της αναθέτουσας αρχής περί αποκλεισμού ή μη του οικονομικού φορέα από τη συγκεκριμένη διαδικασία, και καθώς η σύμφωνη ή μη σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής ενσωματώνεται στην απόφαση της αναθέτουσας αρχής περί αποκλεισμού του από τη διαγωνιστική διαδικασία, αποτελώντας την αιτιολογία της, υπόκειται σε έννομα μέσα προστασίας κατά τη σύναψη της σύμβασης.

Για τους ως άνω λόγους είναι σκόπιμο η συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων που συνιστούν επανορθωτικά μέτρα και η πρόσβαση της Επιτροπής σε αυτά, να πραγματοποιούνται με τη χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ), το οποίο συμμορφώνεται με: α) τις απαιτήσεις του Παραρτήματος IV του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016 και β) τους κανόνες του άρθρου 36 και των άρθρων 22, περί κανόνων που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες, και 37 του ν. 4412/2016 περί πολιτικής ασφάλειας του ΕΣΗΔΗΣ. Πέραν των ανωτέρω το ΕΣΗΔΗΣ τηρεί όσα ορίζονται: α) στον

³ Ως υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να επιλέξει να χρησιμοποιήσει εργαλεία όπως ο διορισμός ΥΠΔ ή η διεξαγωγή εκτιμήσεων αντίκτυπου, κώδικες δεοντολογίας και μηχανισμούς πιστοποίησης, για την απόδειξη της συμμόρφωσης με τις αρχές προστασίας δεδομένων.

ν. 4727/2020 (Α' 184), β) στο Πλαίσιο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΠΗΔ), το οποίο κυρώθηκε με την υπό στοιχεία ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/2012 απόφαση του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Β' 1301), γ) στο π.δ. 25/2014 (Α' 44), περί ηλεκτρονικού αρχείου και ψηφιοποίησης εγγράφων, με την επιφύλαξη της παρ. 3 του άρθρου 106 του ν. 4727/2020 (Α' 184) και δ) στον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 της 27^{ης} Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις σχετικές κανονιστικές αποφάσεις, στα υποσυστήματα ΕΣΗΔΗΣ προμήθειες –υπηρεσίες και ΕΣΗΔΗΣ έργα-μελέτες, εφαρμόζεται συγκεκριμένη πολιτική ασφαλείας και κατάλληλες τεχνικές ασφάλειας διαχείρισης των δεδομένων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 37 και του άρθρου 259 του ν. 4412/2016 και υποστηρίζεται η διαβαθμισμένη πρόσβαση σε κατηγορίες πιστοποιημένων χρηστών, όπως, μεταξύ άλλων, οι φορείς του Δημοσίου (πρβλ ιδίως άρθρο 5 Δικαιώματα χρήσης και τρόπος πρόσβασης ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες της Αριθμ. 64233/2021 Κ.Υ.Α (Β 2453) και Άρθρο 4 Δικαιώματα χρήσης και τρόπος πρόσβασης στο ΕΣΗΔΗΣ-Δημόσια Έργα της Αριθμ. 166278/2021 Κ.Υ.Α. (Β 2813)).

Εξάλλου, η παροχή των υπηρεσιών χρονοσήμανσης, που αποδεικνύεται με τη σχετική ηλεκτρονική επιβεβαίωση λήψης των σχετικών στοιχείων και η οποία επέχει θέση εγγράφου βέβαιης χρονολογίας, διασφαλίζει την τήρηση των προβλεπόμενων κατά τον νόμο προθεσμιών.

Κατά συνέπεια, για λόγους ασφάλειας, διασφάλισης της ακεραιότητας και της εμπιστευτικότητας της διαδικασίας αξιολόγησης των σχετικών επανορθωτικών μέτρων, τα οποία αποτελούν, όπως προαναφέρθηκε, στοιχεία της προσφοράς-αίτησης συμμετοχής των ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων, προτείνεται η χρήση των ως άνω υποσυστημάτων και ως προς: (α) τη διαδικασία πρόσβασης της Επιτροπής στους σχετικούς φακέλους και (β) κάθε επικοινωνία μεταξύ αναθέτουσας αρχής, Επιτροπής, οικονομικού φορέα.

Σχετικά με την προθεσμία έκδοσης της γνώμης (άρθρο 3)

Σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 73, η απόφαση της αναθέτουσας αρχής για τη διαπίστωση της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων, εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής, εντός προθεσμίας σαράντα (40) ημερών από την περιέλευση του σχεδίου απόφασης της αναθέτουσας αρχής στην εν λόγω επιτροπή, συνοδευόμενου από όλα τα σχετικά στοιχεία. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία του πρώτου εδαφίου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να εκδώσει απόφαση για τη διαπίστωση της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων και χωρίς τη σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής.

Προκύπτει επομένως ότι το αφετήριο γεγονός της προθεσμίας ενεργείας των (40) ημερών αποτελεί η περιέλευση στην Επιτροπή πλήρους φακέλου που θα περιλαμβάνει τόσο το σχέδιο απόφασης της αναθέτουσας αρχής, όσο και τα έγγραφα και αποδεικτικά στοιχεία που κατά την κρίση του οικονομικού φορέα και της αναθέτουσας αρχής συνιστούν τα επανορθωτικά μέτρα.

Με την προτεινόμενη υπουργική απόφαση γίνεται λόγος για αναστολή των προθεσμιών σε περίπτωση που ζητηθούν από την Επιτροπή συμπληρωματικά στοιχεία ή και διευκρινίσεις επί του υποβληθέντος σχεδίου ή των συνοδευτικών αυτού στοιχείων, ή σε περίπτωση επανυποβολής του σχετικού σχεδίου απόφασης της αναθέτουσας αρχής [λόγω έλλειψης τεκμηρίωσης]. Στην τελευταία περίπτωση προβλέπεται ότι η προθεσμία εκκινεί εκ νέου με την παροχή εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής των σχετικών διευκρινίσεων ή και την περιέλευση στην Επιτροπή των στοιχείων που ζητήθηκαν. Στην ουσία οι περιπτώσεις αυτές αποτελούν κώλυμα έκδοσης της γνώμης, το οποίο αίρεται με την παροχή των ζητούμενων στοιχείων.

Η απόφαση ορίζει επίσης ότι «σε περίπτωση που απαιτηθεί αναστολή της προθεσμίας περισσότερων της μίας φορές, αυτή εκκινεί από το χρονικό σημείο που αναστάλη και όχι εκ νέου». Η τελευταία αυτή ρύθμιση δεν είναι κατανοητή. Κρίνεται επομένως σκόπιμο, εφόσον πρόκειται για προθεσμία ενέργειας η οποία συνδέεται με έννομες συνέπειες, να διακριθούν οι περιπτώσεις αναστολής ή/και διακοπής της προθεσμίας και να καταστεί σαφές εάν η προθεσμία εκκινεί εκ νέου από την πλήρωση των σχετικών προϋποθέσεων [και ποιων] ή αν συνεχίζεται για το υπολειπόμενο χρονικό διάστημα.

Σχετικά με την προσκόμιση των αποδεικτικών στοιχείων (άρθρο 4)

(α) Το ζήτημα των ορίων της εξουσίας των κρατών μελών ως προς τον καθορισμό των όρων εφαρμογής του άρθρου 57, παράγραφος 6, της Οδηγίας, κυρίως όσον αφορά το πώς και το πότε ο προσφέρων οφείλει να επικαλεστεί και να αποδείξει τα μέτρα αποκατάστασης της αξιοπιστίας του, παρά την ύπαρξη λόγου αποκλεισμού, απασχόλησε το ΔΕΕ (ΔΕΕ RTS infra, C-387/19, σκ. 31). Σύμφωνα με το ΔΕΕ, στην περίπτωση που η εθνική νομοθεσία δεν διευκρινίζει αν οι αποδείξεις για τα διορθωτικά μέτρα πρέπει ή όχι να προσκομιστούν αυθορμήτως από τον οικονομικό φορέα, ούτε σε ποιο στάδιο της διαδικασίας πρέπει να προσκομιστούν αυτές, προκύπτει επίσης ότι, μολονότι καταρχήν οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να ενημερώσουν την αναθέτουσα αρχή, από της υποβολής της αιτήσεως συμμετοχής ή της προσφοράς τους, για την ύπαρξη περίπτωσης που μπορεί στοιχειοθετήσει λόγο αποκλεισμού, εντούτοις, η αναθέτουσα αρχή, όταν διαπιστώνει την ύπαρξη λόγου αποκλεισμού –ακόμα και απόκρυψη στοιχείων σχετικών με τέτοια περίπτωση– οφείλει πάντως να παράσχει τη δυνατότητα στους ενδιαφερόμενους φορείς να προσκομίσουν αποδείξεις για τα διορθωτικά μέτρα που έλαβαν⁴.

Καταληκτικά το Δικαστήριο επισημαίνει ότι πρακτική κατά την οποία οικονομικός φορέας οφείλει, κατά την υποβολή της αιτήσεως συμμετοχής ή της προσφοράς του, να προσκομίσει αυθορμήτως αποδείξεις για τα διορθωτικά μέτρα που έλαβε προκειμένου να αποδείξει την αξιοπιστία του, παρά την ύπαρξη στο πρόσωπό του προαιρετικού λόγου αποκλεισμού, αντιτίθεται στο ως άνω άρθρο 57, παράγραφος 6 της οδηγίας, όταν η εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία δεν προβλέπει τέτοια υποχρέωση κατά τρόπο σαφή, ακριβή και μη αμφίσημο⁵.

⁴ C-387/19, σκ. 41 με παραπομπή στην απόφαση Delta (C-267/18), σκ. 34 έως 37.

⁵ Ό.π. (Διατακτικό (1)), σκ. 41 και 42.

Από το περιεχόμενο της Υ.Α. προκύπτει ότι η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να συνοδεύει το σχέδιο απόφασής της με όλα εκείνα τα αναγκαία έγγραφα και στοιχεία που επικαλείται για την αιτιολόγηση της απόφασής της. Για τον σκοπό αυτό υποχρεούται, πριν την αποστολή του σχεδίου απόφασής της στην Επιτροπή, να ζητήσει από τον οικονομικό φορέα την προσκόμιση τους, θέτοντας προθεσμία, που δεν υπερβαίνει τις δέκα (10) ημέρες, αν ο οικονομικός φορέας δεν τα έχει ήδη προσκομίσει με δική του πρωτοβουλία. Με την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας θεωρείται ότι τα αιτούμενα στοιχεία δεν προσκομίστηκαν, εκτός εάν ο οικονομικός φορέας υποβάλλει αίτημα προς την αναθέτουσα αρχή για παράταση της ως άνω προθεσμίας, συνοδευόμενο από αποδεικτικά έγγραφα με τα οποία αποδεικνύεται ότι έχει αιτηθεί τη χορήγηση των στοιχείων, οπότε η αναθέτουσα αρχή παρατείνει την προθεσμία υποβολής για όσο χρόνο απαιτηθεί για τη χορήγησή τους από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές. Αν τα στοιχεία που προσκόμισε ο οικονομικός φορέας για να αποδείξει την αξιοπιστία του δεν κριθούν ως πλήρη από την αναθέτουσα αρχή ή κριθεί ότι χρειάζονται πρόσθετες διευκρινίσεις εκ μέρους του αναφορικά με τα επανορθωτικά μέτρα που έλαβε, η αναθέτουσα αρχή, πριν την αποστολή του σχεδίου της απόφασής της στην Επιτροπή, καλεί τον οικονομικό φορέα για τη συμπλήρωση των σχετικών στοιχείων ή και την παροχή σχετικών διευκρινίσεων, εντός της ίδιας ως άνω προθεσμίας.

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι με την Υ.Α. ρυθμίζονται και θέματα που αφορούν στην ουσία της αξιολόγησης των προσφορών και των ενεργειών των οικονομικών φορέων και της αναθέτουσας αρχής που οφείλουν να λάβουν χώρα, σε σχέση με την προσκόμιση ή/και τη συμπλήρωση των ως άνω μέτρων, ζητήματα που συνδέονται και με την εφαρμογή του άρθρου 102 του νόμου 4412/2016.

Λαμβανομένου υπόψη του πολυεπίπεδου πεδίου του συστήματος αποκλεισμού, δέον όπως εξεταστεί οι κανόνες αυτοί που αποβλέπουν στη ρύθμιση της συμπεριφοράς των αναθετουσών αρχών και των οικονομικών φορέων, αν και χαρακτηρίζονται από κάποιο βαθμό τυποποίησης, να εντάσσονται, ως συστάσεις που στερούνται νομικής δεσμευτικότητας στο πεδίο του soft law, σε μία λογική ευελιξίας και βασικών κατευθυντήριων γραμμών⁶, που θα λαμβάνουν υπόψη: (α) τη μέχρι τώρα εμπειρία από την εφαρμογή της διαδικασίας αυτοκάθαρσης [περιλαμβάνοντας και ενδεικτική περιπτωσιολογία μέτρων ανάλογα με τον λόγο αποκλεισμού], καθώς και (β) τη νομολογία που αφορά στην ερμηνεία των σχετικών κανόνων.

Σε κάθε περίπτωση, εφόσον υιοθετηθούν ως έχουν, οι όροι αυτοί θα πρέπει να αποτυπωθούν ρητά στα έγγραφα της σύμβασης-και να αναμορφωθούν αναλόγως τα σχετικά πρότυπα/-υποδείγματα διακηρύξεων της ΕΑΑΔΗΣΥ, ώστε να είναι εκ των προτέρων γνωστοί σε όλους του ενδιαφερομένου.

(β) Όσον αφορά στον χρόνο λήψης των μέτρων αυτοκάθαρσης (πρβλ παρ. 4 άρθρου 4 σχεδίου Υ.Α.), επισημαίνεται ότι το άρθρο 57 παράγραφος 6 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ περιγράφει σε γενικές γραμμές τα μέτρα «αυτοκάθαρσης» τα οποία οι οικονομικοί φορείς μπορούν να θέσουν υπόψη της αναθέτουσας αρχής για τον σκοπό αυτόν. Η αιτιολογική σκέψη 102 της Οδηγίας παρέχει παραδείγματα των εν λόγω μέτρων,

⁶ Σε συνέχεια εισήγησης της αρμόδιας Επιτροπής

ιδίως μέτρων που αφορούν το προσωπικό και την οργάνωση, όπως είναι η διακοπή όλων των δεσμών με πρόσωπα ή οργανισμούς που εμπλέκονται στην παράνομη συμπεριφορά, κατάλληλα μέτρα αναδιοργάνωσης προσωπικού, η εφαρμογή συστημάτων υποβολής εκθέσεων και ελέγχου, η δημιουργία δομής εσωτερικού ελέγχου για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης και η έγκριση εσωτερικών ρυθμίσεων ευθύνης και αποζημίωσης. Στην ίδια αιτιολογική σκέψη γίνεται αναφορά στη δυνατότητα των κρατών μελών, βάσει του άρθρου 57 παράγραφος 7 της οδηγίας «[...]να καθορίζουν τους ακριβείς διαδικαστικούς και ουσιαστικούς όρους που θα ισχύσουν σε τέτοιες περιπτώσεις», στο πλαίσιο της οποίας έχουν και τη δυνατότητα να θεσπίζουν, σε εθνικό επίπεδο, λεπτομερή κριτήρια ή κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι αναθέτουσες αρχές θα εφαρμόζουν τις διατάξεις για την «αυτοκάθαρση» στην πράξη. Οι ακριβείς πληροφορίες ή αποδείξεις που μπορεί να προσκομίσει ο οικονομικός φορέας προς αξιολόγηση από την αναθέτουσα αρχή ποικίλλουν ανάλογα με την υπό κρίση περίπτωση. Κατά τη διάρκεια διαδικασίας ανάθεσης, η αναθέτουσα αρχή και, συνακόλουθα, η Επιτροπή, αξιολογεί τα συγκεκριμένα μέτρα που έλαβε ο φορέας για την αποκατάσταση της αξιοπιστίας του, λαμβάνοντας τα στοιχεία που προσκομίστηκαν από τον εν λόγω φορέα, τη σοβαρότητα και τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υπόθεσης. Ενώ αυτόν προκύπτει ότι τα μέτρα αυτά κατά κανόνα προηγούνται της καταληκτικής ημερομηνίας προσφοράς, εφόσον περιγράφονται στο ΕΕΕΣ, δεν αποκλείεται κάποια να μην έχουν ολοκληρωθεί μέχρι την ημερομηνία αυτή (λ.χ. να αρκεί η δέσμευση για την καταβολή αποζημίωσης), χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν είναι δυνατό να ληφθούν υπόψη για την κρίση περί της αξιοπιστίας του οικονομικού φορέα, σύμφωνα και με την αρχή της αναλογικότητας⁷.

Σχετικά με την επανεξέταση ή μη μέτρων (άρθρο 5)

Από το περιεχόμενο της εξεταζόμενης Υ.Α. προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται να γνωμοδοτήσει εκ νέου αξιολογώντας την επάρκεια των επανορθωτικών μέτρων που επικαλείται ο ίδιος οικονομικός φορέας σε επόμενες διαγωνιστικές διαδικασίες, εφόσον τόσο τα περιστατικά που συνιστούν τον οικείο λόγο αποκλεισμού, όσο και τα επικαλούμενα επανορθωτικά μέτρα, ταυτίζονται.

Η εκτίμηση αυτή ανήκει καταρχήν στην αναθέτουσα αρχή⁸, σε γνώση της οποίας θα περιέλθουν οι ως άνω περιστάσεις μέσω του ΕΕΕΣ, στο οποίο ο οικονομικός φορέας

⁷ Βλ. Ανακοίνωση ΕΕ σχετικά με τα εργαλεία για την καταπολέμηση των αθέμιτων συμπράξεων στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων και σχετικά με κατευθύνσεις για τον τρόπο εφαρμογής του συναφούς λόγου αποκλεισμού 2021/C 91/01 C/2021/1631, παρ. 5.7, με τις εκεί παραπομπές και ιδίως υποσημ. 64 που αναφέρεται για παράδειγμα σε *συγκεκριμένα μέτρα που λήφθηκαν για την αντικατάσταση προσώπων που εμπλέκονται στις συμπεριφορές αθέμιτης σύμπραξης ή, εάν αυτή δεν έχει ολοκληρωθεί έως τον χρόνο διεξαγωγής της διαδικασίας ανάθεσης, τα μέτρα που λήφθηκαν για να διασφαλιστεί ότι τα πρόσωπα αυτά δεν θα μπορούν να εμπλέξουν τον οικονομικό φορέα σε περαιτέρω παράνομη ανταγωνιστική συμπεριφορά. Βλ. απόφαση Delta Antrepriza, σκέψη 37.*

⁸ Υπενθυμίζεται ότι η αναθέτουσα αρχή θα πρέπει να προβεί στη δική της αξιολόγηση ως προς τη συνδρομή δυνητικού λόγου αποκλεισμού που αφορά στην ακεραιότητα και την αξιοπιστία του οικονομικού φορέα (ΔΕΕ C-387/19, σκ. 38) .

υποχρεούται να δηλώσει τόσο τα μέτρα αυτοκάθαρσης, όσο και την απόφαση της αναθέτουσας αρχής περί μη αποκλεισμού του, στο πλαίσιο διαδικασίας που προηγήθηκε.

Σε περίπτωση που κατά το παρελθόν τα μέτρα κρίθηκαν επαρκή, η αναθέτουσα αρχή νομιμοποιείται να εκδώσει απόφαση, υπό τις προϋποθέσεις στο άρθρο αυτό, για την αποδοχή του οικονομικού φορέα στη διαδικασία, χωρίς νέα γνώμη της Επιτροπής, άλλως, εάν αυτά δεν είχαν κριθεί επαρκή, ο οικονομικός φορέας δικαιούται να επικαλεστεί πρόσθετα μέτρα, τα οποία έπονται της αρχικής γνώμης της Επιτροπής και, επομένως, αξιολογούνται κεντρικά από αυτή.

Στο πλαίσιο αυτό επισημαίνονται τα εξής:

(α) η απόφαση της αναθέτουσας αρχής στο πλαίσιο της προηγούμενης διαγωνιστικής διαδικασίας και, συνακόλουθα, η προηγούμενη σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής, θα πρέπει να είναι αρκούντως σαφής και αναλυτική (π.χ. με τη ρητή αναφορά όλων των επανορθωτικών μέτρων και της ημερομηνίας που έλαβαν χώρα), ώστε η αναθέτουσα αρχή, αλλά και οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς που συμμετέχουν στην ίδια διαδικασία, να είναι σε θέση να διαπιστώσουν την ταυτότητα των επικαλούμενων περιστατικών και στοιχείων. Σε διαφορετική περίπτωση, η αναθέτουσα αρχή νομιμοποιείται να ζητήσει διευκρινίσεις και την προσκόμιση των σχετικών εγγράφων, σύμφωνα με το άρθρο 102 του ν. 4412/2016. Σε κάθε περίπτωση όμως, ορθότερο θα ήταν η σχετική πληροφόρηση να περιέρχεται σε γνώση όλων των ενδιαφερομένων (αναθετουσών αρχών και οικονομικών φορέων), μέσω της τήρησης επικαιροποιημένων μητρώων εγκεκριμένων οικονομικών φορέων (πληροφοριακού χαρακτήρα), με διαβαθμισμένη πρόσβαση των σχετικών χρηστών (πρβλ και άρθρο 74 του ν. 4412/2016, ως ισχύει),

(β) οι αποφάσεις της αναθέτουσας αρχής περί αποκλεισμού ή μη οικονομικού φορέα από διαγωνιστική διαδικασία, υπόκεινται στο κανονιστικό πλαίσιο παροχής έννομης προστασίας κατά τη σύναψη σύμβασης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Βιβλίο IV του νόμου 4412/2016⁹. Η αναφορά- επιφύλαξη, στην παρ. 3^α του άρθρου 4, υπέρ της οριστικής διοικητικής απόφασης ή τελεσίδικης απόφασης που εκδόθηκε κατά προηγούμενης απόφασης της αναθέτουσας αρχής που έκρινε ανεπαρκή τα μέτρα αυτοκάθαρσης, δεν φαίνεται να αρκεί για να καλύψει όλες τις έννομες καταστάσεις που τυχόν προκύπτουν στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής. Κατά συνέπεια, είναι σκόπιμο να διευκρινισθεί εάν, προκειμένου να ενεργοποιηθεί η προβλεπόμενη στην Υ.Α. δυνατότητα μη επανεξέτασης, θα πρέπει να έχει παρέλθει άπρακτη η προθεσμία προσφυγής ή να μην εκκρεμεί προσφυγή ή ένδικο βοήθημα κατά της απόφασης της αναθέτουσας αρχής (είτε θετικής είτε αρνητικής ως προς την επάρκεια των μέτρων) στο πλαίσιο της προγενέστερης αυτής διαδικασίας, πληροφορία η οποία θα πρέπει

⁹ Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί σύμβαση και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της ευρωπαϊκής ή εσωτερικής νομοθεσίας, έχει δικαίωμα να προσφύγει στην ΕΑΔΗΣΥ (πρώην Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ), σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 360 και να ζητήσει προσωρινή προστασία, σύμφωνα με το άρθρο 366, ακύρωση παράνομης πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 367 ή ακύρωση σύμβασης η οποία έχει συναφθεί παράνομα, σύμφωνα με το άρθρο 368 (πρβλ αναλυτικά άρθρο 346 παρ. 1).

επίσης να παρέχεται από τον οικονομικό φορέα μέσω του ΕΕΕΣ ή της συνοδευτικής υπεύθυνης δήλωσης. Περαιτέρω, θα πρέπει να εξετασθεί και να αποτυπωθεί ρητά στην Υ.Α. εάν κάθε ενδιαφερόμενος στην τρέχουσα διαδικασία θα είναι σε θέση να προσφύγει κατά της εκτελεστής απόφασης της αναθέτουσας αρχής που θα ενσωματώνει κάθε σχετική κρίση περί επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων, έστω και εάν η τελευταία έλαβε χώρα κατά το παρελθόν και, σε καταφατική περίπτωση, με ποιον τρόπο (λ.χ. θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε όλα τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία).

(γ) σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην Υ.Α., όλες οι σχετικές πληροφορίες παρέχονται στην αναθέτουσα αρχή με το ΕΕΕΣ. Σκόπιμο είναι να γίνει αναφορά και στη συνοδευτική του ΕΕΕΣ υπεύθυνη δήλωση, για την περίπτωση που στο ΕΕΕΣ δεν περιλαμβάνονται πεδία σχετικά με τη δήλωση επανορθωτικών μέτρων (βλ. πιο πάνω παρατηρήσεις επί του άρθρου 1).

Σχετικά με τη σύνθεση, λειτουργία και τη διοικητική υποστήριξη της Επιτροπής (άρθρο 6)

Με το άρθρο 22 του ν. 4782/2021 αντικαταστάθηκε το άρθρο 73 του ν. 4412/2016 και προβλέφθηκε με την παρ. 9 του ως άνω άρθρου η «συγκρότηση» νέας Επιτροπής αυτοκάθαρσης, τριετούς θητείας, που απαρτίζεται από:

- α) έναν (1) εκπρόσωπο της ΕΑΑΔΗΣΥ, που εκτελεί χρέη Προέδρου,
- β) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων,
- γ) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών,
- δ) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Υγείας και
- ε) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, με τους αναπληρωτές τους.

Παράλληλα, με την παρ. 2 του άρθρου 140 *Μεταβατικές διατάξεις Μέρους Α'* του ως άνω νόμου προβλέφθηκε ότι μέχρι την έκδοση της απόφασης της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, όπως τροποποιείται με το άρθρο 22, εξακολουθεί να ισχύει η απόφαση που εκδόθηκε δυνάμει της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 [αρ. 49341 - 19/05/2020 (Υ.Ο.Δ.Δ. 385) απόφαση].

Ήδη, σε σχέση με την ως άνω τροποποίηση, η ΕΑΑΔΗΣΥ, με την αριθμ. Α45/2020 Γνώμη της, είχε διατυπώσει τις εξής παρατηρήσεις οι οποίες εξακολουθούν να ισχύουν (Πρβλ και Γνώμη Α16/2019):

«Ως προς την Επιτροπή αυτοκάθαρσης (παρ. 9 άρθρου 73), τονίζεται ότι ο ορισμός εκπροσώπου της Αρχής, ως Προέδρου αυτής, δεν δύναται να καλύψει την επιτακτική ανάγκη της υποστήριξης του έργου της Επιτροπής με την αναγκαία υλικοτεχνική υποδομή και επιστημονική υποστήριξη, ούτε να προσδώσει στην Επιτροπή αυτή τα απαιτούμενα εχέγγυα ανεξαρτησίας. [...] Τονίζεται δε ότι η τελευταία, στο πλαίσιο της λειτουργίας της ως το κεντρικό αρμόδιο όργανο για την διαπίστωση της επάρκειας των επανορθωτικών μέτρων, θα πρέπει: (i) να λάβει μέτρα αποτελεσματικής και διαφανούς λειτουργίας, (ii) να εκδώσει κατευθυντήριες οδηγίες και να αποτυπώσει καλές πρακτικές σχετικά με τη λήψη μέτρων κανονιστικής συμμόρφωσης εκ μέρους των οικονομικών φορέων, και μάλιστα με βάση τον εκάστοτε λόγο αποκλεισμού, καθώς και (iii) να συνδιαμορφώσει ένα συνεκτικό σύστημα οριζόντιου αποκλεισμού,

σε συνέχεια και των προτεινόμενων εκτεταμένων αλλαγών στο άρθρο 74, όπου η επιτυχής αυτοκάθαρση δύναται να οδηγήσει στην άρση ή /και στη μείωση της περιόδου αποκλεισμού».

Ιδίως, μετά τη δημιουργία, με τον ν. 4912/2022 (Α 59), μιας ενιαίας ανεξάρτητης αρχής (ΕΑΔΗΣΥ), που προκύπτει με τη συγχώνευση της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΑΔΗΣΥ) και της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ), με αρμοδιότητα, μεταξύ άλλων, την εξέταση προδικαστικών προσφυγών που ασκούνται κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των δημοσίων συμβάσεων, διαπιστώνεται η ανάγκη να προβλεφθούν, με την παρούσα Υ.Α., οι προβλεπόμενες ειδικές ασφαλιστικές δικλείδες για την αποφυγή σύμπτωσης ασυμβίβαστων ιδιοτήτων στο ίδιο πρόσωπο¹⁰ και για την αποτύπωση κανόνων δεοντολογίας που θα αφορούν στο σύνολο των μελών της Επιτροπής.

Οι κανόνες αυτοί θα πρέπει να λάβουν, μεταξύ άλλων, υπόψη τους τον νέο Κανονισμό Λειτουργίας (άρθρο 12 του ως άνω ν. 4912/2022) και τον Οργανισμό (άρθρο 14) της ΕΑΔΗΣΥ, αλλά και την υφιστάμενη στελέχωση της τελευταίας.

Σε κάθε περίπτωση όμως, όσον αφορά τη διοικητική υποστήριξη της Επιτροπής, πιθανολογείται ότι ο όγκος των εισερχομένων υποθέσεων και η ανάγκη συστηματικής επεξεργασίας αυτών, είναι αδύνατο να ικανοποιηθεί με την συνδρομή ενός προσώπου, ως γραμματέα, έστω και αποκλειστικής απασχόλησης.

Σχετικά με την έναρξη ισχύος της ΥΑ και τις μεταβατικές της διατάξεις (άρθρα 8 και 9)

Η ισχύς των διατάξεων της εξεταζόμενης Υ.Α. αρχίζει την 1η Οκτωβρίου του 2022. Με την έναρξη ισχύος της, η Επιτροπή που συγκροτήθηκε με τη με αρ. 49341 - 19/05/2020 (Υ.Ο.Δ.Δ. 385) απόφαση καταργείται. Όσες υποθέσεις επί των ήδη απεσταλμένων σχεδίων αποφάσεων των αναθετουσών αρχών εκκρεμούν ενώπιον της, περιέρχονται στην Επιτροπή που θα συγκροτηθεί δυνάμει της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016. Στις περιπτώσεις αυτές η προθεσμία των σαράντα (40) ημερών για την έκδοση γνωμοδότησης εκκινεί εκ νέου με σχετική ενημέρωση έकाστης αναθέτουσας αρχής.

Για τη γνωμοδότηση επί των υποθέσεων αυτών, καθώς και εκείνων που αφορούν σε διαγωνιστικές διαδικασίες που εκκίνησαν πριν την έναρξη ισχύος της παρούσας και για τις οποίες δεν έχουν αποσταλεί τα σχέδια των αναθετουσών αρχών, λαμβάνονται υπόψη τα οριζόμενα στη με αρ. 49341 - 19/05/2020 (Υ.Ο.Δ.Δ. 385) απόφαση.

Ως προς την έκδοση-έναρξη ισχύος της Υ.Α., σημειώνεται ότι αυτή λογικά και χρονικά προϋποθέτει την απόφαση συγκρότησης της νέας Επιτροπής που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο της παρ. 9 του άρθρου 73, με την οποία θα λάβει χώρα και η λήξη της

¹⁰ Για την ανάγκη λήψης μέριμνας, προκειμένου να αποφευχθεί οιαδήποτε περίπτωση σύγκρουσης κατά την άσκηση, αφενός, των αρμοδιοτήτων του άρθρου 2 παρ. 2 ν. 4013/2011 της Ε.Α.Α.Δ.Η.Σ.Υ. και, αφετέρου, της αρμοδιότητας εξέτασης προδικαστικών προσφυγών βλ. αναλυτικά Γνώμη Α8/2021.

θητείας της υφιστάμενης. Για τους λόγους αυτούς προτείνεται είτε η υπό εξέταση απόφαση να δημοσιευθεί μετά τη δημοσίευση στο τεύχος ΥΟΔΔ των συγκεκριμένων προσώπων που θα συγκροτήσουν την Επιτροπή ή να τεθεί ως χρόνος έναρξης ισχύος συγκεκριμένο χρονικό διάστημα από τη δημοσίευση της προηγούμενης απόφασης συγκρότησης.

Επιπλέον, προς αποφυγή καθυστερήσεων στις διαγωνιστικές διαδικασίες, προτείνεται να προβλεφθεί ρητά ότι η υφιστάμενη Επιτροπή οφείλει να ολοκληρώσει την αξιολόγηση των επανορθωτικών μέτρων στις υποθέσεις που έχει ήδη επιληφθεί ή πρόκειται να επιληφθεί μέχρι την έναρξη της παρούσας.

Το κρίσιμο πάντως σε σχέση με τις ως άνω τελικές διατάξεις της σχετικής Υ.Α. είναι ποιες διαγωνιστικές διαδικασίες καταλαμβάνει. Ειδικότερα, δέον όπως αποτυπωθεί ρητά ότι το πεδίο εφαρμογής της καταλαμβάνει διαδικασίες που θα εκκινήσουν μετά την έναρξη ισχύος της, και αυτό αφού δοθεί επαρκής χρόνος για την αντίστοιχη διαμόρφωση των σχετικών προτύπων-υποδειγμάτων διακηρύξεων, λαμβανομένων υπόψη των ουσιαστικών κανόνων που θέτει σε σχέση με τη διαδικασία αξιολόγησης προσφορών και τις υποχρεώσεις αναθετουσών αρχών και φορέων-οικονομικών φορέων (λ.χ. σε σχέση με τη συμπλήρωση του ΕΕΕΣ, την προθεσμία προσκόμισης των επανορθωτικών μέτρων κ.α.).

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Κατόπιν όλων των ανωτέρω, η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, ασκούσα την αρμοδιότητά της, όπως ορίζεται στο άρθρο 2, παρ. 2, περ. γ', υποπερ. γγ του ν.4013/2011, αποφασίζει ομόφωνα την παροχή σύμφωνης γνώμης επί του προτεινόμενου σχεδίου Απόφασης του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων με θέμα: **«Ρύθμιση θεμάτων σχετικά με την Επιτροπή της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016»** σύμφωνα με τις προπαρατιθέμενες παρατηρήσεις, επισημάνσεις, καθώς και νομοτεχνικές διορθώσεις και βελτιώσεις.

Αθήνα, 31 Αυγούστου 2022
ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Ο Πρόεδρος

Γεώργιος Καταπόδης